

MultiNord 2007–2015: Et nettverk for forskning om språk i heterogene byrom – empiriske og teoretiske hovedlinjer

Av Pia Quist og Bente A. Svendsen¹

Københavns Universitet og Universitetet i Oslo

Sammendrag

Formålet med denne artikkelen er med utgangspunkt i nettverket MultiNord å trekke opp empiriske og teoretiske hovedlinjer i forskningen om språk i flerspråklige bymiljøer i Skandinavia. MultiNord ble opprettet i 2007 og består av cirka 60 forskere og interessenter som er (eller har vært) ansatt ved skandinaviske universiteter, høyskoler eller andre institusjoner, og som med ulike teoretiske og metodiske tilnærminger forsker på språk i kulturelle og språklige heterogene urbane kontaktsoner (se Appendiks 1). Nettverkets viktigste aktivitet har vært den såkalte MultiNord-konferansen, som igjen har dannet utgangspunktet for to antologier, særlig Quist og Svendsen (2010), men også Nortier og Svendsen (2015). Forskningsaktiviteten innenfor nettverket har imidlertid vært langt større enn det som reflekteres i disse bøkene, og med denne artikkelen ønsker vi å gi en oversikt over bredden, samt det vi anser som tre, delvis overlappende hovedlinjer i denne forskningen slik de kommer til syne gjennom MultiNord-konferansene, nemlig studier som fokuserer på 1) språkstruktur, 2) språklig praksis og/eller 3) språkideologiske forståelsesmåter. Denne tredelingen reflekterer Silversteins (1985) såkalte «totale lingvistiske faktum» ('the total linguistic fact', heretter TLF). Langs disse tre hovedlinjene eller -områdene finner vi flere ulike forskningstema som har vært gjennomgående på MultiNords konferanser, som studier av ulike språklige trekk, talestilenes funksjon som identitetsuttrykk i verbal og sosial samhandling og hvilke verdier som

knyttet til dem. I artikkelen presenterer vi først bakgrunnen for og tilblivelsen av nettverket, for så å gi en oversikt over nettverkskonferansenes tematikk. Deretter plasserer vi forskningen innenfor MultiNord-nettverket langs de tre dimensjonene i TLF. Studiene tangerer i all hovedsak flere av dimensjonene, men vi har for å syntetisere forskningen innenfor feltet, gruppert dem ut ifra deres hovedfokus. På bakgrunn av dette gir vi til sist noen pekepinner for den skandinaviske forskningen om språk i kulturelle og språklige heterogene byrom.

Nøkkelord: *Språk i urbane kontaktsoner, det totale lingvistiske faktum, språkstruktur, språklig praksis, identitet, språkideologi, Skandinavia*

Forskernettverket MultiNord – bakgrunn og tilblivelse

Fagfeltet *NOA* eller *Norsk som andrespråk* er en del av det internasjonale forskningsfeltet *Second Language Acquisition (SLA)*. Den nordiske andrespråksforskningen har imidlertid hatt et noe videre sikte enn SLA og har i større grad inkludert sosiale og kulturelle dimensjoner ved andrespråktilegnelsesprosesser, samt det å lære seg nordiske språk som en del av en to- eller flerspråklig utvikling (Golden, Kulbrandstad og Tenfjord 2007, Hyltenstam og Lindberg 2004, se L. I. Kulbrandstad, dette nummeret).² Fra og med millenniumskiftet har flere sosiolingvistisk orienterte andrespråksforskere beskjeftiget seg med språkmøter i språklig og kulturelt heterogene byrom (se f. eks. Källström og Lindberg 2011, Quist og Svendsen 2010), der fokuset ikke har vært på det å tilegne seg de nordiske språkene, men på de språklige praksisformene som oppstår i selve språkmøtene. Man har med andre ord vendt oppmerksomheten mot hva som skjer i barne- og ungdomsgenerasjonen (f.eks. Svendsen 2006a), som ofte er født og oppvokst i de nordiske landene, og ikke på de som flytter eller i sin tid flyttet til Norden. I en internasjonal sammenheng var skandinaviske andrespråksforskere og (socio)lingvister generelt relativt tidlig ute med denne forskningen, der Kotsinas (1988) anses som pioner, og i 2007 da artikkelforfatterne tok initiativet til å danne et forskernettverk, MultiNord-nettverket, hadde det i forskningsmiljøene i lengre tid vært tale om et behov for sterkere samarbeid på tvers av de nordiske landene. I denne artikkelen trekker vi med utgangspunkt i MultiNord-nettverket opp empiriske og teoretiske hovedlinjer i forskningen om språk i flerspråklige bymiljøer i Skandinavia. MultiNord består av cirka 60 forskere

og interessenter som er (eller har vært) ansatt ved skandinaviske universiteter, høyskoler eller andre institusjoner, og som med ulike teoretiske og metodiske tilnærminger forsker på språk i kulturelle og språklige heterogene urbane kontaktsoner (se Appendiks 1).³

I løpet av 1990-årene hadde den nordiske sosiolingvistiske tilnærmingen til flerspråklige unge delvis hatt fokus på kodeveksling (Jørgensen 1998) og delvis vært preget av (diskusjoner av) Kotsinas' (1988) forskning om «rinkebysvensk», og senere også Quists (2000) beskrivelser av «mult-etnolekt» i København. I løpet av de seks første årene på 2000-tallet ble det sjøssatt flere forskningsprosjekter i Norge, Sverige og Danmark med komparative utgangspunkt og målsettinger, som det svenske prosjektet *Språk och språkbruk bland ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer* i Sverige (forkortet SUF, se Boyd 2010), det norske prosjektet *Utviklingsprosesser i urbane språkmiljø* (UPUS/Oslo, f. eks. Hårstad og Opsahl 2013, Opsahl 2009a og b, Svendsen 2008 og Røyneland 2008), og i Danmark ble flere doktorgrader innenfor emnet avlagt (Maegaard 2007, Madsen 2008, Møller 2009a, Quist 2005), alt sammen med ønske om å beskrive og forklare nye språklige praksiser som utviklet seg i de større skandinaviske byene i kjølvannet av de siste 40–50 årenes innvandring. Mot denne bakgrunnen var det i 2007 derfor opplagt med et forum for en tverrskandinavisk utveksling og diskusjon av erfaringer og resultater. Med støtte fra Nordplus og Fondet for Dansk-Norsk samarbeid fikk forskerne i Skandinavia for første gang mulighet til å møtes omkring denne forskningen. 30 inviterte deltakere deltok på konferansen, 10 fra Norge, 10 fra Sverige og 10 fra Danmark, de fleste med foredrag. Denne fordelingen har vært den intenderte ved alle nettverkskonferansene, men ved de to siste har det deltatt flere fra Danmark og Norge enn fra Sverige. Konferansene har gjennom årene blitt brukt som et sted der forskere har mulighet til å diskutere de seneste ideene og resultatene, og som sådan avspeiler de enkelte møtene de mer generelle utviklingene i den skandinaviske forskningen om unges språklige praksiser i flerspråklige byrom. Vi har ikke intendert å gi en uttømmende oversikt over denne forskningen, men i det følgende gjennomgår vi de mer generelle utviklingstendensene.

MultiNord-konferansene – et speil for utviklingen i de skandinaviske forskningsmiljøene

Utover generell erfaringsutveksling var det ved MultiNords første møte i

2007 et sterkt fokus på å undersøke *likheter* mellom de tre skandinaviske landene, både sosiologisk og lingvistisk. Interessen for sosiologiske perspektiver på «den flerspråklige storbyen» var i kraft av de norske og svenske forskningsprosjektene stor. Som følge av at den urbane konteksten synes – i kraft av en mer mangfoldig demografi – å være en forutsetning for utviklingen av nye kontaktbaserte språklige praksiser, var deltakerne interesserte i kunnskap og inspirasjon fra sosiologer utenfor sosiolingvistikken. Det sosiologiske fokuset ble introdusert med sosialgeografen Jonny Aspen i et foredrag om kjennetegn, konflikter og utfordringer ved den flerkulturelle byen (se Appendiks 2). Dels rettet interessen seg mot pågående diskusjoner om betydningen av etnisitet og om hvorvidt det er grunner til å prioritere etnisitet fremfor for eksempel sosial klasse og/eller urbanitet i beskrivelsene av de nye språkpraksisene. Madsen (2008) foreslo for eksempel å bruke «late modern urban youth vernacular» som alternativ til «multietnolekt». Disse diskusjonene pekte på mange måter fremover i den forstand at urbanitet, etnisitet og sosial klasse er blitt adressert og debattert også på senere MultiNord-konferanser (se f.eks. Aarsæther 2010, Madsen og Svendsen 2015), og at nyere prosjekter – etter SUF og UPUS – tar utgangspunkt i «det urbane sted» som praksis og konstruksjon (*Amagerprosjektet og Language-and-Place*).⁴

Ved siden av det sosiologiske fokuset på 2007-konferansen var det altså et ønske at det skulle zoomes inn på de lingvistiske likhetene (og forskjellene) man fant i de tre landene, og man hadde derfor invitert fonetikeren Nina Grønnum til å snakke om prosodiske forskjeller i skandinaviske språk (se Appendiks 2). Hennes foredrag fungerte som introduksjon til en felles workshop på konferansen, hvor man i et slags eksplorativt eksperiment forsøkte å sammenlikne uttalevariasjoner på tvers av språkene, med særlig fokus på prosodi. Deltakerne skulle lytte til forskjellige eksempler på unges språk i København, Stockholm og Oslo for deretter å forsøke å høre om det kunne observeres felles prosodiske trekk på tvers av dansk, norsk og svensk. Utgangspunktet var en forestilling om at det kanskje var uttaletrekk, så vel som leksikalske og grammatiske, som gikk igjen i de forskjellige skandinaviske landene. For eksempel hadde Bodén (2007) i Malmø argumentert for at «rosengårdssvensk uttale» ikke kunne beskrives som transfer fra de store «innvandrerspråkene» i Sverige – tyrkisk og arabisk – men snarere var et egenartet resultat av selve språkkontaktsituasjonen i Malmøs boligområde Rosengård. Kunne det tenkes at det var sammenliknbare uttaletrekk på tvers av de skandinaviske språkene som i likhet med Bodéns observa-

sjoner i Malmø ikke kunne betegnes som transfer? Dette var nok et både vågalt og viktig spørsmål å stille ved den første nettverkskonferansen. I hvert fall viste det seg at deltakernes interesser delte seg. Snarere enn å lede til diskusjoner av dataeksempler, dreide workshopen over i diskusjoner om formålet med overhodet å søke etter slike likheter. Var man for eksempel ute etter det å konstruere en slags felles pan-skandinavisk varietet? Diskusjonen avspeilte på mange måter forskjellige synspunkter som på en fruktbar måte har preget MultiNord-konferansene gjennom årene. Dette er synspunkter som overordnet kan deles i et strukturelt og et praksisorientert perspektiv på de unges språk (behandlet i flere publikasjoner, f. eks. Quist 2008, Svendsen og Quist 2010, Svendsen 2015a). Denne inndelingen kommer vi tilbake til nedenfor.

I 2009 fulgte man opp med den andre MultiNord-konferansen, denne gang på Lysebu i Norge, med temaet «kjønn, praksis og persepsjon» som overordnet tema. Ved dette møtet var det mindre fokus på struktur, form og persepsjon. I praksis kom temaet kjønn til å dominere diskusjonene, først introdusert ved kjønnsforskeren Harriet Bjerrum Nielsens foredrag (se Appendiks 2) om kjønn i skolen etterfulgt av hele åtte foredrag der deltakerne adresserte kjønnsaspektet. Det ble presentert flere eksempler på at urbane kontaktbaserte språkstiler kan anvendes til å fremføre maskuline identiteter (Johnsson, Opsahl og Røyneland, Stæhr, Quist, Nistov og Aarsæther, se Appendiks 3), men også at forbindelsen til konstruksjoner av maskuliniteter ikke på noen måter er entydig. Ag og Madsen og Svendsen (se Appendiks 3) viste for eksempel at også jenter – gjennom sine stiliseringspraksiser (Rampton 2009) – anvender de samme språklige ressursene som ofte er assosiert med gutter i flerspråklige byrom (Quist 2000, Østby 2005, Aasheim 1995). Stæhr (2010, se Appendiks 3) argumenterte dessuten for at en maskulin rap-attityde godt kan forenes med en posisjonering som en flittig skolegutt. På dette møtet diskuterer også deltakerne termen registerdanning fra Aghas (2007) «enregisterment» for teoretisk å kunne benevne de kontaktbaserte talestilene. Denne diskusjonen føyer seg inn i den pågående debatten innenfor forskningsfeltet om hva man skal kalle talestilene (f. eks. Madsen, Møller og Jørgensen, se Appendiks 3, Cornips, Jaspers og de Rooij 2015, Jaspers 2008, Rampton 2011, 2015), en empirisk og teoretisk stimulerende diskusjon som har vært gjennomgående på alle MultiNord-konferansene. I ettertid er det iøynefallende at det ved denne nettverkskonferansen, foruten Kerswills foredrag om «multikulturell engelsk» i London og Pharaos grunntonemanipulasjon (se Appendiks 2 og 3),

ikke er et eneste foredrag med et mer språkstrukturelt fokus (til sammenlikning var det i 2007 seks foredrag med et mer strukturelt analytisk fokus på grammatikk eller uttale). Det er godt mulig at det var konferansens tema som i seg selv bidro til dette, men som vi kommer tilbake til nedenfor, har språkstrukturelle beskrivelser generelt hatt mindre fokus i de skandinaviske landene sammenliknet med interaksjonelle praksis- og identitetsstudier av unges språk i flerspråklige kontekster.

I 2011 arrangeres MultiNord-konferansen ved Barn- og ungdomsvetenskapelige institusjonen, Stockholms universitet. Dette møtet kjennetegnes av å være mer tematisk heterogent enn de tidligere møtene. For første gang tas det opp tema knyttet til tospråklighetsforskning i tradisjonell forstand,⁵ tidlig tospråklig tilegnelse (Ringblom, se Appendiks 3), kommunikasjon og identitet hos barn med cochlea-implantat (Holmström, se Appendiks 3), andrespråkstilegnelse og språklig sosialisering (Cekaite, Åhlund, Hyttel-Sørensen, Karrebæk og Jørgensen, se Appendiks 3), samt studier av hvordan barn og unge tar i bruk flere språk i sitt repertoar for å posisjonere seg selv og andre sosialt (Aronsson og Wiltgren, se Appendiks 2 og 3). Denne tematiske utvidelsen kan selvsagt skyldes at seminaret ble holdt ved Barn- og ungdomsvetenskapelige institusjonen som har et langt videre sikte enn det smalere MultiNords, men samtidig peker denne utvidete tematikken frem mot den neste MultiNord-konferansen i 2013 der nettopp flerspråklighet i vid forstand settes ytterligere under lupen. 2011-konferansen bærer også preg av at deltakere i det danske *Amagerprosjektet*⁶, som startet i 2009, presenterer sine resultater (Jørgensen, Ag, Stæhr, Madsen, Nassri, Møller, Nørreby, se Appendiks 3). *Amagerprosjektet* er en longitudinell studie av københavnske skolebarns språk, deres språkbruk, -normer og -ideologier (Madsen, Karrebæk og Møller 2013). Prosjektet involverer flere forskere i en såkalt team-etnografi, som basert på observasjoner i klassen, skolen, online i sosiale medier og også i elevenes fritid, har presentert analyser av blant annet «gadesprog» og «integreret sprog» (se nedenfor) (Madsen, Møller og Jørgensen 2010), hip-hop praksiser (Stæhr og Madsen 2015) og fan-praksiser (Nissri 2013). *Amagerprosjektet* er i design og utføring basert særlig på Jørgensens og Møllers perspektiv på språk som «sprogning» (Jørgensen 2008, eller på norsk «språking», Svendsen 2004: 46) og flerspråklige praksiser som «poly-sprogning» (Jørgensen 2008), noe som reflekteres i prosjektdeltakernes foredrag ved konferansen. Blant annet viser de gjennom data pågående registerdanningsprosesser ved å trekke frem ungdommers metaspråklige beskrivelser av ulike måter å snakke på – det vil si

«gadesprog», «normalt» og «integreret» – og de verdier de unge assosierer med ordbruken, der «gadesprog» synes å indeksikaliserer en talestil som andre omtaler som «multietnolektisk stil» (f. eks. Quist 2008) eller «multietnolekt» (f. eks. Hansen og Pharao 2010, Quist 2000). Det at forskere bidrar til å objektifisere det han eller hun studerer, som nettopp gjennom det å benevne det man studerer (Bourdieu 1991: 239) og gjerne i samspill med media (Svendsen og Marzo 2015), er også et tema for noen av foredragene ved 2011-konferansen (Milani, Madsen og Svendsen, se nedenfor og Appendiks 2 og 3). Det er dessuten slående at det også i 2011 blant de foredragene som fokuserer mer spesifikt på kontaktbaserte urbane talestiler, gjennomgående anlegges et praksisperspektiv, og at forholdet mellom språkstruktur og sosial kategorier og effekter bare i mindre grad utforskes (foruten foredraget til Maegaard, Kristiansen, Møller og Pharao som fokuserer på det sosiale betydningspotensialet til alveolar versus fremskutt /s/ i forskjellige former for ung københavnsk språkbruk, blant annet såkalt «gadesprog», se Appendiks 3). Gjennomgående for MultiNord-konferansen 2011 er det sterke fokuset på forholdet mellom språk og identitet(er) og/eller identifisering.

MultiNord-konferansen i 2013 ble igjen arrangert på Schæffergården og foredragene denne gangen handlet altså i større grad enn tidligere om flerspråklighet og morsmål, noe som reflekterte at det var satt i gang nye store forskningsprosjekter, særlig det danske prosjektet *Modersmålsundervisning for sproglige mindretalselever i den superdiverse storby København* (MUSK)⁷ som undersøker språklige praksis, herunder skriftkyndighet, i tilknytning til mormålsundervisning i skolen (Karrebæk, Lundquist, se Appendiks 3, Karrebæk 2015), samt oppstarten av det norske senteret for fremragende forskning *MultiLing Senter for flerspråklighet* (Svendsen og Berezkina, Røyneland, se Appendiks 2 og 3). Ved MultiLing forsker man blant annet på hvordan flerspråklige barn og unge bruker de språkene de kan, og hvordan sosiale og politiske forhold påvirker tilegnelse og bruk av to eller flere språk.⁸ MultiLings organisering i de tre temaene flerspråklig kompetanse, praksis og forvaltning, er for øvrig inspirert av Silversteins (1985) «the total linguistic fact» (TLF) (se nedenfor) slik det ble presentert av Rampton for mange av deltakerne i MultiNord-nettverket på en workshop i Wassenaar i Nederland i 2009 (se også Opsahl 2009b).⁹ Denne workshopen dannet igjen utgangspunktet for antologien *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces* redigert av Nortier og Svendsen (2015) og utgitt på Cambridge University

Press der flere av deltakerne i MultiNord-nettverket er bidragsytere, i tillegg til andre sentrale internasjonale forskere innenfor feltet. På MultiNord-konferansen 2013 opprettholdes samtidig det smalere fokuset på språk blant unge i språklig og kulturelt heterogene byrom. Boyd (se Appendiks 3) gir for eksempel en oppdatert forskningsstatus over den svenske forskningen på feltet (se også Boyd 2010) og Gross (se Appendiks 3) presenterer sine data som viser hvordan flerspråklige ungdommer i Stockholm og Göteborg deltar i uttaleforandringer av vokalene /ä/ og /ö/. Det urbane og sted som praksis og sosial konstruksjon aktualiseres av flere av foredragsholderne (Quist, Røyneland, Stjernholm, Aarsæther og Nistov, se Appendiks 3), samt forholdet mellom språk og identitet i senere populærkulturelle uttrykk som illuminati-bevegelsen og i sosiale medier og chatte-rom tas opp (Stæhr, Aronsson, se Appendiks 3). Utover Gross' studie og Maegaards studie av fremskutt /s/ i København (nå med kvantitative data) er det igjen svært få studier som har et mer språkstrukturelt fokus (se Appendiks 3). Den danske deltakelsen i MultiNord-nettverket var fra begynnelsen preget av Jens Normann Jørgensens forskningsgrupper og hans engasjement i de store flerspråklighetsprosjektene, *Køge-* og *Amager*. Konferansen på Schæffergården i 2013 var derfor også preget av hans altfor tidlige død. Jens Normann Jørgensens minne og betydning for språkforskningen ble hedret gjennom en plenarforelesning av Janus Spindler Møller (se Appendiks 2).

På de fire første MultiNord-konferansene ser vi altså en utvikling fra et spesifikt fokus på språk blant unge i urbane kontaktsoner (2007 og 2009) til å inkludere flerspråklighet på individ- og samfunnsnivå, samt tema som omhandler språk og identitet hos flerspråklige barn og unge generelt (2011 og 2013). Den tradisjonelle tospråklighetsforskningen inkluderes med andre ord i større grad underveis. En slik utvidelse har på den ene siden styrket nettverket ved at flere deltakere og perspektiver inkluderes. På den annen side har utvidelsen ført til at det opprinnelige og enhetlige fokus på språk og språkutvikling i flerspråklige byrom har fått noe mindre oppmerksomhet. En annen utvikling er, som nevnt, den at språkstrukturelle studier av de flerspråklige unges språklige praksis avtar påtakelig allerede på to år, fra 2007 til 2009, og den samme tendensen finner vi på de to siste MultiNord-konferansene. Dessuten er det bemerkelsesverdig at det har vært få bidrag med fokus på datamediert språkbruk, noe som kan skyldes at det har vært en sterk tendens blant MultiNord-forskerne å prioritere talespråk som sitt empiriske grunnlag. I november 2015 ble den femte nettverkskonferansen arrangert. Denne gang på Lysebu i Oslo. Konferansen var særlig preget av

det igangværende københavnske *Amagerprosjektet* og av mer overordnede forskningsoversikter og diskusjoner (f. eks. Ag og Madsen, Møller, Svendsen og Quist, se Appendiks 3). Forskningen som ble presentert omhandlet alle studier av kontekstualisert språkbruk, identitetsforvaltning og språkideologiske forståelsesmåter slik det blant annet fremkommer i sosiale media (Stæhr, se Appendiks 3), skolekontekster (Johansen, Jonsson, Ghandchi og Karrebæk, Åhlund, se Appendiks 3), vennesamtaler (Ag og Madsen, Ellingsen, Møller, Skovse, se Appendiks 3), media (Ims og Svendsen, se Appendiks 3) og gjennom masketester (Myklestu, se Appendiks 3). Alle studiene fokuserte på barne- og ungdomsgenerasjonen. I den videre gjennomgangen har vi valgt å holde et smalt fokus ved kun å forholde oss til studier av språk og språklige praksiser blant unge i språklig og kulturelt heterogene byrom.

MultiNord og det totale lingvistiske faktum

Det første møtet i 2007 var fruktbart i og med etableringen av MultiNord-nettverket, men også ved å skape utgangspunkt for en felles nordisk antologi *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices* som ble redigert av artikkelforfatterne og utgitt på *Multilingual Matters* i 2010. Denne publikasjonen var den første i sitt slag ved å samle den seneste skandinaviske forskningen på området. En stor del av seminarets deltakere bidro med artikler til antologien, som tematisk avspeiler (minst) tre forskjellige retninger som den skandinaviske forskningen på det daværende tidspunktet kunne deles inn i. Denne inndelingen kan overordnet relateres til Silversteins (1985) «total linguistic fact» (TLF) som noe forenklet kan sies å bestå av tre delvis overlappende dimensjoner, nemlig språkstruktur, kontekstualisert språkbruk og språkideologi. TLF er ifølge Silverstein (1985: 221) dialektisk i sin natur og hver språklig kategori «related to our ability to refer and predicate, which, carefully examined, [is] situated at such [a] triple intersection». For å forstå semiotikken til enhver språklig kategori, må man med andre ord undersøke både språklig struktur, hvordan en gitt form brukes i gitte kontekster, samt de oppfatninger, verdier og språkideologiske forståelsesmåter som er koplet til en slik bruk. Ifølge Silverstein (1985: 220) består altså TLF av «the dynamic mutual interaction of meaningful sign forms contextualized to situations of interested human use, mediated by the fact of cultural ideology». Ved å studere semiotikken knyttet til kjønn viser

Silverstein (1985) den sammenvevde og dialektiske relasjonen mellom språklig form (pronomenene *he* og *she*), kontekstualisert bruk eller språklig praksis (f. eks. det å signalisere makt/intimitet) og samfunnsmessige språk-ideologiske forståelsesmåter (f. eks. stereotypier om hvordan menn og kvinner «bør» snakke). Artiklene i antologien fra 2010 kan altså på et overordnet nivå deles inn etter TLF da fem av artiklene kan sies å ha primærfokus på språkstruktur, fem artikler undersøker kontekstualisert språkbruk og tre artikler behandler ideologi og persepsjon. Vi er klar over at en slik tredeling kan fremstå som reduksjonistisk siden noe av antologiens styrke er nettopp den at de enkelte bidragene inkluderer flere dimensjoner i TLF, men vi vil allikevel påstå, og som vi gjør nærmere rede for i det følgende, at TLF fungerer som et adekvat teoretisk grep for å syntetisere forskningen innenfor feltet. I innledningen til antologien presiserer vi ikke denne syntetiserende inndelingen (selv om de ulike delene i boken er strukturert etter den), men hevder at de ulike studiene til språk blant unge i flerspråklige byrom har prioritert én av to hovedtilnærminger, enten en varietets- eller en praksistilnærming:

[...] while the *variety* approach in general examines the linguistic traits in relation to a standard language and the broader (national) speech community, the *practice* approach analyzes the ways speakers create and negotiate meaning in interaction (Svendsen og Quist 2010: xvii, vår utheving).

Rampton (2015: 24) tar i sin studie av hvorvidt disse historisk senere kontaktbaserte talestilene består over tid – som en stabil ressurs hos en middelaldrende mann – avstand fra vår todeling, ved at han blant annet peker på en del forskning som kategoriseres under varietetstilnærmingen også har et dynamisk praksisperspektiv på variasjon (f.eks. Quist 2008, Maegaard 2010, jf. Eckert 2000):

This division certainly is not absolute (and indeed there is a case for saying that instead of simply being contemporaneous alternatives, the practice perspective is now superseding the variety approach). (Rampton 2015: 25)

Ramptons utsagn om at praksisperspektivet har avløst varietetstilnærmingen, gjelder i høy grad for den skandinaviske forskningen om unges språk

i storbyen. Det vitner blant annet undertittelen til antologien fra 2010 om – *New Linguistic Practices*. Praksis anvendes som et overbegrep som indikerer at antologiens bidrag baserer seg på et dynamisk syn på språkbruk. Flertallet – hvis ikke alle – av forskerne i MultiNord-nettverket vil antakelig kunne rubrisere sin forskning på unges språk som et bidrag til utforskningen av språklig praksis, snarere enn til rene strukturelle beskrivelser av variasjon. Ingen har, så vidt vi kan vurdere, som sin primære forskningsinteresse å utforske og beskrive de unges språk som *én varietet*. Når det er tale om flere språktrekk som til sammen assosieres med ung urban språkbruk, anvendes derfor i stedet termer som *stil* (Opsahl 2009a og b, Svendsen og Røyneland 2008, Maegaard 2010, Quist 2008) eller *sets of features* (Møller og Jørgensen 2011). Med en overordnet felles forståelse av «praksis» som hovedinteresse gir skillet mellom forskning med enten et varietets- eller et praksisperspektiv ikke lenger mening. Rampton (2015) foreslår derfor, som nevnt, å betrakte feltet gjennom Silversteins TLF-modell. Ikke kun som en praktisk sorteringsmekanisme, men som en grunnleggende alternativ måte å erkjenne den urbane språkbruken på. TLF tilføyer nemlig det sentrale perspektivet *ideologi* – som ikke fanges inn i varietets- og praksis-sondringen. Ideologi er alltid en del av bildet, språkstruktur og kontekstualisert språkbruk er, som han understreker «deeply intertwined with hegemonic language ideologies» (Rampton 2015: 23).

Nedenfor vil vi kort redegjøre for hvordan forskningen innenfor MultiNord-feltet kan inndeles etter hvorvidt det primære fokus er på struktur, kontekstualisert språk i bruk eller ideologi. Dersom vi anerkjenner at struktur, språkbruk og ideologi er dialektiske og gjensidig avhengige av hverandre, ville det være å tre TLF for langt ned over feltet, dersom vi påstod at den skandinaviske forskningen forholder seg til modellens dialektikk (se Nortier og Svendsen 2015, Svendsen 2015a). TLF representerer i denne sammenhengen vår måte å samle trådene og skape overblikk på, samtidig som at undersøkelser av ideologier og persepsjoner knyttet til språkbruken på en tydeligere måte også inndras i det samlede bildet.

Språkstruktur

Blant de skandinaviske forskerne synes det, som nevnt, å ha vært en større interesse for å undersøke de unges språklige praksiser i forhold til identitet(er) og selvframstillinger, og i mindre grad i forhold til språkstruktur,

og gjerne slik identitetsarbeid kan analyseres ut ifra verbal og sosial interaksjon (se nedenfor). De interaksjonelle språkbruksanalysene kan imidlertid til tider fremstå som relativt partikulære uten umiddelbar mulighet for å undersøke likheter på tvers av de skandinaviske landene. I dette avsnittet hvor vi skal behandle språkstrukturelle trekk, vil vi fremheve studier som har beskrevet systematiske variasjoner i syntaktiske, morfologiske, leksikalske og prosodiske trekk siden det viser seg at det er flere sammenfallende språklige trekk som unge i urbane kontaktsoner i Sverige, Norge og Danmark anvender.

Grammatiske trekk

To av de mer robuste og gjentatte grammatiske trekkene, som er beskrevet for unge i både Sverige, Norge og Danmark, er manglende inversjon,¹⁰ samt grammatisk markering av genus (f. eks. Ganuza 2008, Kotsinas 1988, Opsahl og Nistov 2010, Quist 2000, 2008, Svendsen og Røyneland 2008). I Sverige beskriver Ganuza (2008, 2010) en tendens til at unge i visse sammenhenger har XSV i kontekster der «standardsvensk» har inversjon. For eksempel «Sen *hon gick* till skolan» i stedet for det standardsvenske «Sen *gick hon* till skolan». Det finnes den tilsvarende tendensen i Oslo (Opsahl 2009b, Opsahl og Nistov 2010, Svendsen og Røyneland 2008) og i København (Quist 2000, 2008), for eksempel på norsk: «Hvis noen står og breaker *alle stopper opp*» i stedet for «Hvis noen står og breaker *stopper alle opp*» og dansk: «Når man er i puberteten *man tenker mere*» i stedet for «Når man er i puberteten *tenker man mere*». I en komparativ artikkel om manglende inversjon blant unge i flerspråklige byrom i Sverige, Tyskland, Nederland og Norge, argumenterer Freywald, Cornips, Ganuza, Nistov og Opsahl (2015) for, som i de tidligere studiene om emnet (se ovenfor), at den syntaktiske variasjonen de finner er systematisk og ikke et innlærertrekk. I analysene deres finner de at XSV i hovedsak finnes i vennesamtaler. I formelle intervju og i skrevne tekster er XSV sjelden eller fraværende. Dette får forfatterne til å minne oss om at engelsk har mistet V2-regelen og at den variasjonen vi nå finner i disse språkkontaktområdene kan være et signal om en påbegynt språkendring.

Sammen med variasjon i V2-regelen finner vi i både dansk og norsk at de unge i språklig og kulturelt heterogene byrom markerer grammatisk genus på varierende vis. Ifølge Opsahl (2009b) og Opsahl og Nistov (2010) deltar de unge i deres undersøkelser i Oslo i allerede pågående endrings-

prosesser, men med tendens til hyppigere morfologisk variasjon, for eksempel ved å ikke bruke den feminine ubestemte artikkelen *ei* i visse kontekster, samt en tendens til overforbruk av maskuliner sammenliknet med «standard sør-østnorsk». Videre finner Opsahl og Nistov (2010) tilfeller av ambivalent genusmarkering (Uri 2001), det vil si at genus ikke samsvarer, som for eksempel *den kroppsspråket* i stedet for *det kroppsspråket*. I Danmark ser man også en tendens til bruk av felleskjønn, spesielt i demonstrativer i kontekster der «standard-dansk» har intetkjønn (Quist 2000), for eksempel *den blad* i stedet for *det blad*. Som ved variasjon i V2-regelen gjelder det også for denne tendensen til forenkling av genussystemene at det ser ut til å være et trekk som benyttes i uformelle kontekster blant venner.

Det er gjennomgående for undersøkelsene av grammatisk form at beskrivelsene settes i relasjon til kontekstualisert språkbruk, altså at beskrivelsene også relaterer seg til «språkbrukshjørnet» av Silversteins modell. I de norske og svenske undersøkelsene finner man således systematiske sammenhenger mellom V2-variasjonen og den situasjonelle konteksten. Opsahl og Nistov (2010) finner at andelen av brudd på V2-regelen er tre ganger så høy i uformelle samtaler de unge imellom enn i de mer formelle intervjuene med forskerne. Og dette på tross av at antallet av mulige grammatiske kontekster for det å ikke invertere er høyere i intervjuene. Ganuza (2010: 43) i Sverige viser videre at det forekommer flere brudd på V2-regelen når de unge i hennes undersøkelse engasjerer seg ekstra mye i en samtale – når de trer inn i en *high involvement speech style*. Variasjon i V2-regelen ser altså ut til å være karakteristisk for uformell språkbruk i vennsgrupper, men mindre karakteristisk utenfor vennsgruppene i mer formelle sammenhenger.

Det er et poeng i alle undersøkelsene av V2-variasjon, og spesielt i Ganuzas (2008, 2010) publikasjoner, at ikke alle unge i de flerspråklige urbane miljøene benytter seg av denne muligheten for variasjon. Og det er heller ingen av de unge som konsekvent lar være å invertere i alle samtaler. Allikevel ser variasjon i V2-regelen ut til at være et etablert stiltrekk som kan indeksere «ung, flerkulturell storby-person». Källström (2010) har mot denne bakgrunnen undersøkt hvordan V2-variasjon brukes som et litterært grep i ny svensk litteratur. I romanen *Et öga rødt* av den svenske forfatteren Jonas Hassen Khemiri bruker jeg-fortelleren konsekvent XSV hele romanen igjennom. Det er et litterært performativt grep som ikke ville forekomme like konsekvent utenfor fiksjonens verden, men som i romanen er med på

å fremstille en ung person som sloss med å finne seg selv i det multikulturelle Stockholm. Vi har sett det samme trekket anvendt stilistisk av den danske dikteren Yahya Hassan i *YAHYA HASSAN Digte* (2013) og av den norske debutanten Maria Navarro Skaranger (2015) i boka *Alle utlendinger har lukka gardiner*. Når jeg-stemmen i Hassans diktsamling skildrer sitt liv i forstaden i kontrast til jeg-stemmens dikter-liv anvendes ikke-inversjon, noe som står i sterk kontrast til stemmen ellers i diktene der forfatteren gjennomgående anvender «standard-dansk» (Quist 2015a). I Skarangers bok er manglende inversjon konsekvent gjennomført, også i konstruksjoner der man kan lure på om det noensinne finner sted i muntlig tale (Svendsen 2015b). Man kan argumentere for at når et språklig trekk på denne måten kan benyttes som stilistisk grep i litteratur i alle de tre skandinaviske landene, må det være bredt etablert og mulig å avkode i språksamfunnet. Trekket har da også vært kjent og beskrevet av språkfolk i mer enn tjue år (Kotsinas 1988, Quist 2000).

Hvis vi ser den beskrevne språklige variasjonen fra et mer tradisjonelt SLA-perspektiv, er det tydelig at trekkene involverer såkalte markerte former, altså former som regnes som spesielle for et språk sammenliknet med andre språk (Ellis 1994). Markerte trekk er som kjent spesielt sensitive for endring i kontekster med språkkontakt og de er ofte vanskeligere å lære for andrespråksinnlærere enn de mer umarkerte (f. eks. Ellis 1994, Lund 1997). At det derfor er markerte trekk som V2 og genusbøyninger det varieres over av de unge, er derfor ikke overraskende. Disse trekkene rommer nemlig et stilistisk potensial som kan utnyttes – man kan leke med dem og stilisere stereotype oppfatninger av «innvandrerspråk», man kan øke eller redusere graden av å lyde som en angivelig majoritet eller minoritet ved å bruke «standardnormen» for de markerte formene eller ved å variere dem. I et sosiolingvistisk perspektiv på variasjon i de unges språk blir det viktig å fremheve de unges evne til å endre språkbruk fra situasjon til situasjon, for således å argumentere for at bruken av de markerte trekkene skal ses som ekstra stilistiske ressurser fremfor som mellomspråkstrekk eller innlærertrekk. Det er nemlig et gjennomgående resultat i de tre skandinaviske landenes undersøkelser at de unge kan skifte språkstil fra situasjon til situasjon. De unges evne til å variere sin egen språkbruk avhengig av konteksten var nettopp Kotsinas' (f. eks. 1988) viktigste argument for at «rinkebysvenska» skulle betraktes som en svensk varietet eller dialekt og ikke som «innlærerspråk». De nyere skandinaviske undersøkelsene kan ses på som støtte for Kotsinas' argument på dette punktet, men de kan også

ses på som et uttrykk for et mer konstruktivistisk språksyn som anser språktrekk som stilistiske ressurser (f. eks. Quist 2012), eller del av «poly-sprognings»-synspunktet, hvor alle språklige trekk er potensielle stilistiske ressurser som kan anvendes – og blir anvendt – i mangfoldige og uforutsigelige konstallasjoner (se f. eks. Jørgensen og Møller 2008, 2012).

Leksikalske trekk

De unges språk i flerspråklige urbane områder forbindes ofte med en håndfull lån- og/eller slangord fra språk som tyrkisk, urdu og arabisk og brukes sammen med svenske, norske og danske ord. Det er ord som *wallah*, *jalla* og *lan* som stereotypet brukes i parodier av unge med minoritetsbakgrunn (Opsahl 2009a, Quist og Jørgensen 2007) og som i mediene fremheves som karakteristiske for de unges språklige praksis (Svendsen 2014, Quist 2015b), en angivelig språkbruk som debatteres og skjelles ut av språkrefser (Quist 2015a). De unge selv fremhever også ofte ordene som det som karakteriserer deres språk når de forteller om det i for eksempel intervju (Opsahl 2009b, Quist 2000), noe som i og for seg ikke er overraskende siden språkbrukere ofte synes å ha høyest metaspråklig bevissthet om nettopp ordnivået. Både i Norge, Sverige og Danmark er det på mange måter nettopp disse lån- og/eller slangordene som fremstår som emblematiske og definerende for språkstilene. I praksis er det ofte kun en 10 til 20 ord som går igjen og som synes å falle sammen med de øvrige beskrevne trekkene.¹¹ Da er det interessant at mange av de oppgitte ordene er de samme på tvers av de skandinaviske landene. Dette er lån- og/eller slangord fra språk som arabisk, tyrkisk og urdu, og det ordet som kanskje oftest oppgis på tvers av landene er *wallah*. *Wallah* (eller *vollah* eller *wolla* – i litteraturen finnes det ingen fast konvensjon for skrivemåten, jf. Opsahl 2009a) betyr ‘ved Allah’ eller ‘jeg sverger ved Allah’, og brukes for det meste i betydningen ‘jeg sverger det er sant (det jeg sier)’. De unge anvender *wallah* som en diskurspartikkel, typisk for å understreke riktigheten eller viktigheten av det som sies, for eksempel *Wallah han skylder meg 500 kroner* (se også Opsahl og Aarsæther, dette nummeret).¹² *Wallah* kan enten plasseres først – *wallah jeg snakka med han* – eller sist i en ytring, *han irriterer meg wallah*. Ordet har fått en slags emblematiske signalfunksjon for de unges språk, idet mange som ikke ellers kjenner til multietnisk språkstil, kjenner dette uttrykket. I Danmark og Norge forekommer termer som «wallah-dansk» og «wallah-sprog» (f. eks. Quist 2015a), og i Norge kan Aarsæther

(2010: 116) rapportere om at flere av de unge i Oslo bruker formuleringen «å snakke wallah». Ifølge Ims' (2013) storskala internettbaserte undersøkelse svarer 3 % av de 100 002 deltakerne «wolla-norsk» og «jalla-norsk» som den betegnelsen de anvender på «en form for norsk der [man] også bruker ord fra andre språk enn norsk». ¹³ «Kebabnorsk» er imidlertid den betegnelsen som oppgis oftest, både i Oslo og på landsbasis (jf. Kulbrandstad 2004, dette nummeret). Blant de emblematiske ordene som kjennes i alle tre landene er også det arabiske *jalla* (eller *yalla*, som med *wallah* finnes det ingen fast konvensjon for skrivemåten). *Jalla* brukes ofte i betydningen 'kom her' eller 'kom la oss gå' – *jalla jeg venter på deg*, *jalla vi drar til kiosken*, men det kan også benyttes som 'gå din vei' *jalla gå vekk* eller som noe som betegner 'dårlig kvalitet' *en jallabil* (urbandictionary.no). I Danmark er det eksempler på at *jalla* benyttes som merkevare, altså en kom-modifiserende bruk, for eksempel var det en isbutikk som het *Jalla Is* (Quist u. utg.), og den svenske filmen *Jalla jalla* fra 2000 ble populær i hele Skandinavia. I alle landene er det rapportert bruk av forskjellige ord med tyrkisk opprinnelse. Et utbredt ord er for eksempel *para*. Det stammer fra tyrkisk og betyr 'penger', for eksempel på dansk *du skylder mig para*. Fra tyrkisk stammer også *kiz* (entall) og *kizlar* (flertall) som betyr 'jente/jenter', for eksempel *det kommer mange kizlar til festen*.

Utover de ordene som anvendes som diskurspartikler¹⁴ finner man i både Norge, Sverige og Danmark at en rekke substantiv fra arabisk og tyrkisk brukes på samme måter som unge i sin alminnelighet bruker mer tradisjonell slang. Det interessante er at mange av de ordene som er rapportert i skandinaviske studier også nevnes i studier fra andre europeiske storbyer som Berlin, Hamburg og Utrecht (Cornips 2002, Dirim og Auer 2004, Nortier 2001, Wiese 2012), men i litteraturen finnes så vidt oss bekjent ennå ingen forklaringer på hvorfor det nettopp er disse ordene som går igjen på tvers av landenes ungdomsgrupper.

Uttale

I alle de tre skandinaviske landene omtales uttalen til de unge som karakteristisk for den beskrevne språkbruken (f. eks. Bodén 2007, Hansen og Phrao 2010, Maegaard 2007, Opsahl 2009b). Selv om uttalen fremheves som emblematiske for de kontaktbaserte talestilene, er det kun foretatt enkelte beskrivelser av hvilke prosodiske og fonetiske trekk som faktisk er karakteristiske. De enkelte beskrivelsene som finnes, viser at det ikke på

samme måte som ved de syntaktiske, morfologiske og leksikalske trekkene ser ut til å være sammenfallende uttaletrekk på tvers av de skandinaviske landene. Det eneste tverrspråklige trekket som muligvis kunne tenkes å være relatert til det samme fonologiske fenomenet, er de unges variasjon i bruken av henholdsvis stød i København og tonelag i Oslo. I Danmark finner Quist (2000) en tendens til utelatelse av stød i kontekster der standard-dansk alminneligvis har stød, for eksempel i ordene *tusind*, *sammen* og *grim* som uttales uten stød av unge københavnere. Disse ordene ville i tradisjonell københavnsk uttale ha stød på henholdsvis vokalen u ['tuʂən] og konsonanten m i ['samʔən] og ['gʁəmʔ]. I Oslo finner Svendsen og Røyneland (2008) en tendens til at tonelagsdistinksjonen oppheves. I en test hvor minimale par oppleses, finner de at noen unge uttaler tonem 2-ord med tonem 1 (Svendsen og Røyneland 2008: 73), som at *bønner* [ʔbøn:ər] uttales som *bønder* [ʔbøn:ər]. I dansk er forskjellen mellom de to ordene nettopp tilstedeværelsen av stød eller ei, *bønder* uttales med stød, *bønner* uten. Og begge trekkene, stød og tonelag, hører til de mer markerte trekk i dansk og norsk som ofte kan være utfordrende for og utsatt for variasjonen hos andrespråksinnlærere. Møller (2010) viser i den sammenhengen det ganske interessante at en gruppe unge med tyrkisk bakgrunn selv benytter seg av muligheten for å variere bruken av stød. De behersker i høy grad stød artikulatorkisk, det vil si de kan enten uttale det eller la det være – med spesifikke stilistiske effekter. I Møllers eksempel har de for eksempel stød i det tyrkiske ordet *lan* (selv om det ikke opprinnelig er stød i ordet og heller ikke i tyrkisk) (Møller 2010: 131).

I Sverige har Bodén (2007, 2010) studert uttalen hos unge i flerspråklige områder i Malmø, Gøteborg og Stockholm. Hun redegjør for en aksent som de unge de tre stedene i Sverige har til felles, og hun undersøker om den kan føres tilbake til talernes førstespråk, tyrkisk og arabisk. Det viser hun at den ikke kan, og Bodén argumenterer derfor for at aksenten *ikke* kan karakteriseres som *transfer*. Hun peker på at det også i de unges vennsgrupper er talere som ikke har foreldre med opprinnelse i tyrkisk- eller arabisktalende land, og som (allikevel) bruker den karakteristiske uttalen. Man kan altså ikke tale om at de unge har en arabisk eller tyrkisk aksent, men snarere en svensk aksent farget av det flerspråklige miljøet den er blitt til i. I Danmark satte Pharao og Hansen (2005, Hansen og Pharao 2010) seg fore å gi en fonetisk beskrivelse av det som Quist (2000) impresjonistisk blant annet hadde beskrevet som «stakkato» uttale. Oppgaven var kompleks, idet uttalen – som de selv pekte på – berører suprasegmentale så vel som

segmentale trekk (Pharao og Hansen 2005: 1-2). Basert på data innsamlet etter en særlig kort-metode¹⁵ viser Pharao og Hansen at de unge med flerspråklig bakgrunn varierer kontrasten mellom lange og korte vokaler. Det er tendens til å redusere kontrasten i visse kontekster. Ordet *Cuba* uttales for eksempel av de unge med kort *u*, mens det i standard-dansk uttales lang *u*. I nyere forskning i Danmark er uttaletrekket /tj/ beskrevet som emblematiske for kontaktbasert ungdomstalestil, i den sammenhengen ofte kalt «gadesprog» (Pharao, Maegaard, Møller og Kristiansen 2014). Den palataliserte tj-lyden forekommer pre-vokalt i ord som *til* [tjel] og *telefon* [tj]elefon, hvor standard-dansk har [t].

Tatt i betraktning hvor persepsjonelt bestemmende uttalen av norsk, svensk og dansk er for kontaktbaserte talestiler (jf. også Bijvoet og Fraurud 2010) er det bemerkelsesverdig hvor få fonetiske og prosodiske beskrivelser som er gjennomført (jf. det ovennevnte forsøket på MultiNord-konferansen i 2007). Dette er i høy grad et område hvor man i fremtiden kunne ønske seg flere undersøkelser, og gjerne med et kontrastivt blikk på talestilene i de tre landene.

Kontekstualisert språkbruk

Forholdet mellom språk og identitet(er) har vært ett av hovedtemaene innenfor MultiNord-nettverket, og særlig blant de studiene som utforsker hvordan de kontaktbaserte talestilene anvendes i verbal og sosial interaksjon, de vi omtaler som de interaksjonelle studiene (f.eks. Haglund 2005, Jørgensen 2008, Madsen 2011, 2013, Madsen og Svendsen 2015a, Møller 2010). Felles for mange av disse studiene har vært målsetningen om å forstå hvilke effekter og konsekvenser bruken av de urbane språkstilene har for språkbrukernes identitet og sosiale posisjoner i en gitt sammenheng. Madsen (2008) viser for eksempel at unge gutter anvender «gadesprog» i samtaler hvor de skryter av å ha fått gode karakterer på skolen. Språkstilen kan altså i en lokal kontekst anvendes som en ressurs i (selv)fremstillinger av egen skolesuksess. Møller (2010) gjennomfører interaksjonsanalyser av fire unge menns samtaler omkring et bord på en restaurant. Her bruker mennene forskjellige språktrekk som kan assosieres med ulike språk som dansk, tyrkisk og kinesisk, som ressurser i deres hele tiden skiftende språklige aktiviteter. For Møller er det et viktig poeng at de unge i samtalen anvender ulike språk og stilarter om hverandre ofte på overraskende måter og sammenstillinger.

Både Møller og Madsen har siden 2009 vært en del av *Amagerprosjektet* der deltakerne har vært aktivt representert ved alle MultiNord-konferansene (se ovenfor). I mange av undersøkelsene av språkbruk legges det – som i *Amagerprosjektet* – stor vekt på å skape innsikt i språkbrukernes lokale kontekster gjennom bruk av etnografiske metoder. Studiene av de unges språkbruk har generelt inkludert undersøkelser av lokale kontekster, de unges vennegrupper og skolen. De følger dermed forskningstradisjoner som lingvistisk antropologi, diskursanalyse og sosialpsykologi (se f.eks. Bucholtz og Hall 2005). Quist (2005) viser på bakgrunn av etnografiske undersøkelser at multietnisk ungdomstil spiller sammen med unges lokale «stilistiske praksiser», det vil si at språktrekk som V2-variasjon og bruken av ord som *wallah* og *para* klynger seg sammen med en andre stiluttrykk som klesstil og musikkpreferanser. En lignende konklusjon kommer Maegaard (2007) frem til i sine etnografiske arbeider som hun også kombinerer med en persepsjonell undersøkelse av hvordan unge utenfor det helt lokale miljø vurderer andre unges språk (se nedenfor). I Oslo viser de ulike studiene at ungdom, på tvers av foreldrebakgrunn, tar i bruk nye språkkontaktbaserte urbane talestiler (Aarsæther 2010, Opsahl og Nistov 2010, Svendsen og Røyneland 2008). Aarsæther (2010) viser for eksempel hvordan unge jenter med norskfødte foreldre i Oslo indre øst bruker det han kaller «multietnisk ungdomsspråk» for å posisjonere seg selv i kontrast til Oslo vest og til en «sossete» måte å snakke og være på. Svendsen og Røyneland (2008: 79) viser i sin studie hvordan en av ungdommene med norsk mor og nordafrikansk far med hensikt bruker det de kaller «multietnolektisk stil» for å skape distanse til en forestilt «majoritet» og til samfunnet som sådan, som en form for motstand, og som en konsekvens av aldri å ha blitt akseptert som «hundred percent Norwegian». Slike overskridelser langs en forestilt minoritets- og majoritetsdimensjon er også tilfellet i andre skandinaviske og europeiske studier (se f.eks. Nortier og Svendsen 2015, Quist og Svendsen 2010). De nye urbane talestilene er med andre ord ikke forbeholdt ungdom med innvandrede foreldre. De interaksjonelle studiene viser – som de strukturelle – at unge – uavhengig av foreldrebakgrunn – i flerspråklige miljøer bruker trekk fra de nye talestilene – og en rekke andre verbale og ikke-verbale ressurser, som klær og musikk, for å vise en tilknytning både til en globalisert populærkultur, men også en lokal forankring, en slags global identitet (f.eks. Haglund 2005). Ungdommenes identitetsarbeid foregår imidlertid langs langt flere dimensjoner enn lokalitet, som etniske og sosio-økonomiske dimensjoner (Madsen og Svendsen 2015, Rampton

2006), og i flere av studiene stilles den kontekstualiserte språkbruken i relieff til hegemoniske språkideologiske forståelsesmåter. Nedenfor tar vi opp ulike studier innenfor MultiNord-nettverket som eksplisitt har undersøkt hvordan de kontaktbaserte talestilene oppfattes og fremstilles av andre og av språkbrukerne selv.

Språkideologi

Innenfor MultiNord-nettverket er det særlig hvordan de kontaktbaserte talestilene oppfattes av andre unge, såkalte persepsjonsstudier (Bijvoet og Fraurud 2010, Christensen 2010, Maegaard 2005, 2010, Møller 2009b), og hvordan de presenteres og diskuteres i media (Hårstad og Opsahl 2013, Ims 2014, Milani 2010, Svendsen 2014, Svendsen og Marzo 2015, Quist 2015a), som har beskjeftiget de forskerne som har vært opptatt av språkideologiske spørsmål i tilknytning til disse språkpraksisene.

De ulike persepsjonsstudiene gjennomført av forskere innenfor MultiNord-nettverket viser at ulike aktører konstruerer koplinger mellom angivelige språkbrukere og visse personlige egenskaper ved dem (Bijvoet og Fraurud 2010, Christensen 2010, 2012, Maegaard 2010, Møller 2009b). I alle de tre skandinaviske landene har det blitt gjennomført såkalte masketester for å undersøke hvilke verdier som tilskrives angivelige måter å snakke på blant unge i flerspråklige byrom (Bijvoet og Fraurud 2010, Christensen 2012, Maegaard 2010, Myklestu 2015). Bijvoet og Fraurud (2010) viser at én og samme språkbruker blir vurdert svært ulikt og tilskrives ulike bosteder på Stockholms t-banekart avhengig av hvilken stemme personen ikler seg. Stemmen som plasseres til Rinkeby eller til et annet språklig og kulturelt heterogent område, vurderes som langt tøffere, mer humorfylt og mindre organisert enn stemmen som oppfattes som mer «standardsvensk», som oppfattes som mindre tøff, mindre humorfylt og mer velorganisert. Maegaard (2010) demonstrerer hvordan unge aktivt bruker etnisitet, kjønn og lingvistisk variasjon når de konstruerer sosial betydning. Gjennom en kvantitativ analyse av 10 fonetiske varianter i københavnsk ungdomsspråk viser hun hvordan sosiale kategorier og forskjellige praksiser virker sammen. Gjennom en masketest undersøker Maegaard hvordan forskjellige talestiler («stemmer») oppfattes i ulike praksisfellesskap i København. Hun finner at «globale» og «lokale» betydninger krysser hverandre – noen er «transportable», mens andre er spesifikt lokale. Dette gjelder især for be-

tydninger knyttet til etnisitet. Lyttere knytter «etnisk» betydning til noen av stemmene (for eksempel gjennom termene «fremmed» og «innvandrere»), men ikke på samme måte og i samme omfang. Maegaard viser med andre ord at etnisitetens sosiale betydning og relasjon til forskjellige talestiler avhenger både av globale og lokale faktorer. Christensen (2012) undersøker blant annet gjennom en gjenkjennelsestest hvordan andre unge oppfatter talestilen til unge i kulturelle og språklige heterogene miljøer vest i Århus. Denne gjenkjenneligheten er testet gjennom maskeundersøkelser og viser at unge århusianere i høy grad gjenkjenner hverandre på den «etniske» dimensjonen, mens de samme «stemmene» ikke er nær så gjennomskuelige blant København-ungdommer. Et annet viktig poeng for Christensen (2012) er hvorvidt de unge identifiserer seg med de unge århusianske stemmene. Blant de århusianske ungdommene spiller etnisitet en viktig rolle for identifikasjon. Etnisitetsdimensjonen drukner imidlertid i regionale forskjeller for de unge Københavnerne, og særlig for guttene som i sin alminnelighet vurderer de århusianske stemmene negativt. Møller (2009b: 234) undersøkte hvordan en gruppe på 20 minoritetsdanske vurderte ulike talestiler i København, inkludert en ung mann som snakket det Møller omtaler som «late modern urban youth style». Denne unge mannens sosiale status ble vurdert som den laveste («we are touching the bottom here», «below working class», «can't find a job», Møller 2009: 242), og «stemmen» ble av lytterne knyttet til stigmatiserte bydeler i København med en mangfoldig demografi. Disse persepsjonsstudiene viser at ungdommer på tvers av etnisk, sosial og geografisk bakgrunn deler stereotype oppfatninger om at visse måter å snakke svensk og dansk på oppfattes relativt negativt. De deler oppfatninger om hvor disse språkbrukerne bor og de kopler visse måter å snakke på til visse personlige egenskaper og (in)aktiviteter ved disse angivelige språkbrukerne. I Norge er det foretatt relativt få slike sosialpsykologiske studier med tanke på holdninger til slike kontaktbaserte talestiler, men Ims (2013) viser i sin nettbaserte storskalaundersøkelse av betegnelser eller merkelapper folk setter på «den norsken som snakkes i flerspråklige bymiljø» (se ovenfor, jf. Kulbrandstad 2004), at slike talestiler ikke er entydig stigmatiserte: graden av ladete merkelapper (positive eller negative) varierer avhengig av respondentenes individuelle, geografiske og sosiale bakgrunn (jf. Johnsen 2015, Myklestu 2015).

Verditilskrivning og ideologisering står sentralt i de studiene som har vært gjort av forskere innenfor MultiNord-nettverket om hvordan media fremstiller disse kontaktbaserte talestilene i Skandinavia (Ims 2014, Jonsson

2007, Jonsson og Milani 2009, Milani 2010, Quist 2015a, Svendsen 2014, Svendsen og Marzo 2015). Disse studiene er synkrone og har anvendt kritiske diskursanalyser av den såkalte «blattedebatten» våren 2006 i Sverige (Milani 2010) og av «kebabnorskdebatten» i norsk presse i 2009 (Svendsen 2014, Svendsen og Marzo 2015), mens Ims (2014) har analysert hvordan «kebabnorsk» fremstilles i programmet «Alle snakker norsk» som ble vist i NRK i 2010. Quist (2015a) har analysert kommentarfelter i en online debatt om multietnisk ungdomstil, som i de forskjellige debattinnlegg ble omtalt som blant annet «araberslang», «halvarabisk pøbelsprog» og «kloakdanskvariant». Quists analyse viste at multietnisk ungdomstil i debatten brukes som den konstitutive yterside for hva debattantene oppfatter som autentisk dansk, og hun konkluderer at språkdebatten legger seg i et parallelt spor til generelle debatter om innvandrere og danskhet. De fleste av de ovennevnte studiene har, foruten Quist (2015), anvendt seg av Irvine og Gals (2000) teoretiske rammeverk for å avdekke språkideologier og finner at disse talestilene posisjoneres i media i kontrast til de angivelige «standardspråkene» og at det koples ikoniske bånd mellom språk og angivelige språkbrukere, nemlig «unge gutter med innvandrerbakgrunn». I sine analyser av «blattedebatten» i svensk presse viser Milani (2007, 2010) hvordan «blattesvenska» konstrueres som én bestemt måte å snakke på der språklig, sosial og historisk variasjon viskes ut, og der den angivelige «blattesvenskans» semiotiske verdi projiseres som lav i forhold til «standardsvenska» (jf. Jonsson 2007, Stroud 2004). I Danmark peker (Quist 2015b) i en annen undersøkelse på at multietnisk ungdomsstil i mediebildet ser ut til å fylle samme plass som regionale danske dialekter tradisjonelt har gjort. Det vil si at når stilen opptrer i TV og radio er den enten *representert* i en skuespillers fremførelse av en komisk parodi eller den *omtales* av journalister og eksperter i kontekst av et nyhetsinnslag om språkstilene. Som ved de regionale dialektene i Danmark opptrer multietnisk ungdomsstil ikke (eller kun ytterst sjeldent) i sammenhenger der den tales av brukere selv. Quist argumenterer for at posisjonen av ikke-standard varieteter i danske medier henger sammen med overordnede ideologiske medieringsprosesser – det som Androutsopoulos (2014) kaller «processes of mediatization».

De norske diskursanalysene viser at media fremstiller «kebabnorsk» som «dårlig norsk», som noe som fører – gjennom projiserte årsakssammenhenger der språklig og sosial variasjon viskes ut – til arbeidsledighet (Svendsen 2014: 56). I en pågående diakron studie av verditilskrivning i

media av Ims og Svendsen (2015) viser forskerne ved å nytte «corpus assisted discourse analysis» (CADS, se f. eks. Baker 2006) at det blant de sterkeste kollokasjonene, det vil si ord som ofte opptrer sammen med «kebabnorsk», finnes både positive og negative valører, men at de negative dominerer (jf. Kulbrandstad 2004).¹⁶ I 2009 når den nevnte «kebabnorskdebatten» utspiller seg og i 2010 da programmet «Alle snakker norsk» (Ims 2014) sendes, er det overraskende nok *ingen* positive innholdsord blant de sterkeste kollokasjonene. Synkrone og diakrone diskursanalyser av verditilskrivning i media når det gjelder «kebabnorsk», komplementerer med andre ord hverandre på en overbevisende måte. Slike studier av verditilskrivning over tid i svensk og dansk presse finnes imidlertid ikke, og er noe som med fordel kan inkluderes i MultiNords vei videre.

MultiNord og veien videre

De første ni årene for forskernettverket MultiNord viser at forskningen om unges språk i heterogene byrom i Skandinavia er både frodig og mangfoldig. Forskningen har utviklet og forgrenet seg i alle de tre involverte landene. Men forskningen innenfor nettverket viser også at det er noen perspektiver og områder som er særlig dominerende innenfor feltet, mens andre empiriske og teoretiske tilnærminger er blitt viet noe mindre oppmerksomhet. Vi har i gjennomgangen ovenfor anvendt Silversteins tredeling, «the total linguistic fact», for å skape overblikk over de mange studiene som kan innlemmes i MultiNords paraply. Overordnet viser gjennomgangen at den skandinaviske forskningen både beskjeftiger seg med språkstruktur, språkbruk og ideologi, og at flere av studiene nettopp befinner seg i skjæringspunktet mellom de ulike delene av TLF. Det er med andre ord ingen av studiene som har *enten* struktur, språkbruk *eller* ideologi som eneste fokus. Programmene fra nettverkskonferansene 2007-2015 viser dog en tendens til at flere – og kanskje særlig yngre – forskere beskjeftiger seg mer med språkbruk og mindre med struktur, spesielt ved å undersøke interaksjonelle sammenhenger og mekanismer. Det var således færre strukturbaserte undersøkelser representert ved MultiNord-konferansene i 2009-2013 sammenliknet med det første møtet i 2007. Forklaringen på utviklingen mot denne vektingen skal nok – i tillegg til en mulig påvirkning fra internasjonal dreining innenfor feltet (Rampton 2015) – søkes i de forskjellige skandinaviske forsknings-tradisjonene som nettverksdeltakerne representerer, som dialektologi, all-

menn lingvistik, interaksjonell sosiolingvistik og andrespråks- og flerspråklighetsforskning. Nettverkets store fordel er at det kan bringe de ulike forskningstradisjonene sammen for å være en plattform for diskusjon og erfaringsutvekslinger. Derfor bør det etter vår mening også fortsatt være i MultiNords interesse at undersøkelser med fokus på struktur representeres ved nettverkets møter. Erfaringen fra de seneste møtene viser at det nok skal gjøres en særlig innsats her. Samtidig er det slik vi pekte på ovenfor, et behov for å utvikle flere studier som utforsker hvordan slike kontaktbaserte talestiler anvendes i skriftbaserte (sosiale) media, som SMS, chat og annen datamediert språkbruk. Det foreligger dessuten svært få studier som undersøker hvorvidt slike kontaktbaserte talestiler kommer til å bestå over tid (Svendsen og Marzo 2015). For å studere registerdanningsprosesser over tid kunne man for eksempel ytterligere undersøke hvordan slike talestiler fjernes fra sine lokaliteter og anvendes, som vist ovenfor, i sjangere som litteratur, men også reklame og film (f. eks. Milani, Johnson og Mhlambi 2015), og hvordan talestilene diakront representeres i media (f.eks. Ims og Svendsen 2015, Kulbrandstad 2004, Svendsen og Marzo 2015).

I løpet av de siste årene har det vært flere som har argumentert for og anvendt Silversteins (1985) TLF som teoretisk utgangspunkt og, som oss, som et strukturelt grep i forbindelse med kontaktbasert talestiler (Opsahl 2009b, Rampton 2015, Svendsen 2015a, se Nortier og Svendsen 2015). Det er allikevel slik at disse studiene har sitt primære fokus i ett eller i en kopleing av to av TLFs hjørner. For å kunne forklare og forstå disse talestilenes totale lingvistiske faktum, deres semiotikk, er det imidlertid fortsatt behov for å videreutvikle empirisk og teoretisk hvordan man best mulig kan integrere alle de tre hjørnene i en dialektisk tilnærming, der man både undersøker de ulike språktrekkene disse talestilene faktisk eller angivelig består av, hvordan de brukes i forhandlinger om identiteter og sosiale posisjoner, de verdiene og personlige egenskapene som tilskrives språkbrukerne og deres angivelige måte å snakke på, og hvordan disse knytter an til og reflekterer språklige regimer og hierarkier.

Noter

1. Takk til Fondet for dansk-norsk samarbeid for generøs støtte til å arrangere fire av de fem MultiNord-konferansene i henholdsvis 2007, 2009, 2013 og 2015. Takk til Nordplus for støtte til å arrangere konferansen i 2007 og til Institutionen för Barn och ungdomsvetenskap, Stockholms universitet for deres finansiering av MultiNord

2011. Dette arbeidet er delvis finansiert av Norges forskningsråd gjennom ordningen Sentre for fremragende forskning, prosjekt nummer 223265. Takk til to anonyme fagfeller og NOA-redaksjonen for innsiktsfulle kommentarer. For øvrig er rekkefølgen på forfatterne alfabetisk.
2. Hvorvidt det epistemologisk sett er adekvat å slå sammen tospråklighetsforskning og andrespråksforskning tas ikke opp her (se Cenoz og Hoffmann 2003). Tospråklighetsforskningen skrives ofte tilbake til 1913 med Ronjats studie av sønnens tospråklige utvikling, mens SLA ofte dateres til Lado (1957) (f. eks. De Houwer 2009).
 3. Navnet MultiNord var ment å skulle referere til det «nye» pluralistiske Norden, både språklig og demografisk, som en følge av etterkrigstidens innvandring, og særlig fra 1970-tallet og utover.
 4. http://dgcss.hum.ku.dk/forskning/igangvaerende_projekter/amagerprojektet/, <http://nfi.ku.dk/lapur>
 5. Den tradisjonelle tospråklighetsforskningen omtales i løpet av 2000-tallet som flerspråklighetsforskning da det rundt årsskiftet begynner å inkluderes flere språk enn to i studiene (se f. eks. Svendsen 2004). Betegnelsen flerspråklighetsforskning synes også etter hvert å dekke mangfoldige språksituasjoner på samfunnsnivå.
 6. http://dgcss.hum.ku.dk/forskning/igangvaerende_projekter/amagerprojektet/
 7. <http://andetsprogsforskning.ku.dk/forskning/mtesuper/>
 8. <http://www.hf.uio.no/multiling/>
 9. Organisert av Jacomine Nortier og Bente A. Svendsen (se f. eks. Rampton 2015, Svendsen 2015a).
 10. Svensk, dansk og norsk har inversjon i spørresetninger og i fortellende setninger der et ledd er topikalisert eller foranstilt (X), som et adverbial eller en leddsetning. Da er subjektposisjonen (S) rett etter det finite verbet (V), slik som i setning (1.b) og (c) nedenfor (jf. Faarlund, Lie og Vannebo 1997): (1.a) **Hun danset** salsa i går, (1.b) I går **danset hun** salsa. (XVS) og (1.c) Hva **danset hun** i går? (XVS) (Svendsen 2008). Det skal sies at nordnorske dialekter ikke følger V2-regelen i hv-spørsmål, og at det er noe dialektal variasjon med tanke på V2-regelen i dansk (Svendsen og Røyneland 2008).
 11. Tallet 10 til 20 beror på en sammenligning av fremstillingene i den skandinaviske litteraturen om emnet, jf. f. eks. Quist og Svendsen (2010).
 12. Studiene av diskurspartikkelen *wallah* kunne med rette ha vært plassert under det vi omtaler som «kontekstualisert språkbruk», nettopp fordi disse studiene plasserer seg et sted mellom TLF's sontring mellom struktur og språkbruk.
 13. I undersøkelsen formulerte Ims (2013: 53) spørsmålet slik: «I Oslo i dag vokser mange opp i miljøer med flere kulturer og flere språk. Mange snakker en form for norsk der de også bruker ord fra andre språk enn norsk (f. eks. «wolla» og «schpa»). Kaller du dette språket eller denne måten å snakke på for noe spesielt? I så fall, hva?».
 14. Ekberg (2010) beskriver dessuten hvordan det utbredte pronomen «sånn» i svensk synes å gjennomgå en grammatikaliseringsprosess. Hun viser at unge i flerspråklige områder i svenske storbyer går foran i en forandring fra at ordet mest har vært anvendt til sammenligning ('like som', for eksempel *en sånn klänning som Lisa har*) til også at kunne brukes som determinator (f.eks.: *jeg var på sånn badplats*). Opsahl har funnet en tilsvarende utvikling i Oslo for «sånn» (2009b, Opsahl og Nistov 2010), mens dette ikke er kjent i Danmark. Ekberg, Opsahl og Wiese (2015) utvider datagrunnlaget med tysk i en komparativ artikkel og finner at «sånn», «sånn» og «so»

- gjennomgår overraskende lik grammatisk og pragmatisk utvikling i flerspråklige bymiljøer i alle de tre landene.
15. To personer skal sammen beskrive en rute på et kart ved hjelp av ulike kort. De er avhengige av å snakke sammen siden de ikke kan se kortene til hverandre. På kortene er det satt inn utvalgte ord og navn som skal elisitere spesifikke uttaler som forskerne er interessert i å undersøke.
 16. Det vil i denne sammenhengen si kollokasjonsanalyser av *alle* artiklene der «kebabnorsk» inngår i norsk presse (*Atekst Retriever*, 1998-2015).
 17. Deltakerne er presentert i alfabetisk rekkefølge og uavhengig av hvor mange ganger de har deltatt på MultiNord-konferansen. De er oppført med institusjonstilhørighet per august 2015.
 18. De inviterte gjesteforeleserne i Appendiks 2 er utelatt her. Rekkefølgen på foredragsholderne er satt opp slik de var presentert i de opprinnelige programmene.

Litteratur

- Agha, Asif 2007. *Language and Social Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Androutsopoulos, Jannis (red.) 2014. *Mediatization and Sociolinguistic Change*. Berlin: DeGruyter.
- Baker, Paul 2006. *Using Corpora in Discourse Analysis*. London: Continuum.
- Bijvoet, Ellen og Kari Fraurud 2010. 'Rinkeby Swedish' in the mind of the beholder: studying listener perceptions of language variation in multilingual Stockholm. I Pia Quist og B.A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*. Bristol: Multilingual Matters, 170–89.
- Bodén, Petra 2007. «Rosengårdssvensk» fonetik och fonologi. I Lena Ekberg (red.), *Språket hos ungdomar i en flerspråkig miljö i Malmö*. Nordlund 27. Småskrifter från Nordiska språk. Lund: Nordiska språk, Språk- och litteraturcentrum, 1–47.
- Bodén, Petra 2010. Pronunciation in Swedish Multiethnolect. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*. Bristol: Multilingual Matters, 65–78.
- Bourdieu, Pierre 1991. *Language and the Symbolic Power*. Cambridge: Polity Press.
- Boyd, Sally 2010. Research on language in multilingual urban settings in Sweden. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices*. Bristol: Multilingual Matters, 1–5.
- Bucholtz Mary og Kira Hall 2005. Identity and interaction: a sociocultural linguistic approach. *Discourse Studies* 7(4–5): 585–614.

- Cenoz, Jasone og Charlotte Hoffmann 2003. Acquiring a third language: What role does bilingualism play? I *International Journal of Bilingualism*, vol. 7, 1, 1–5.
- Cornips, Leonie 2002. Etnisch Nederlands. I Hans Bennis, Guus Extra, Peter Muysken og Jacomine Nortier (red.), *Een buurt in beweging. Talen en Culturen in het Utrechtse Lombok en Transvaal* [A Neighbourhood on the Move. Languages and Cultures in Lombok and Transvaal, Utrecht]. Amsterdam: Aksant, 285–302.
- Cornips, Leonie, Jürgen Jaspers og Vincent de Rooij 2015. The politics of labelling youth vernaculars in the Netherlands and Belgium. I Jacomine M. Nortier og Bente A. Svendsen (red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press, 45–70.
- Christensen, Mette V. 2010. One of my kind? Language and ethnicity among Danish adolescents. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual urban Scandinavia: New linguistic practices*. Bristol: Multilingual Matters, 207–224.
- Christensen, Mette V. 2012. *8220, 8210 – Sproglig variation blandt unge i multietniske områder i Århus*. PhD-avhandling, Aarhus universitet.
- Dirim, İnci og Peter Auer 2004. *Türkisch sprechen nicht nur die Türken. Über die Unschärfebeziehung zwischen Sprache und Ethnie in Deutschland*. Berlin/New York: Walter de Gruyter.
- De Houwer, Annick 2009. *Bilingual First Language Acquisition*. Bristol: Multilingual Matters.
- Eckert, Penelope 2000. *Linguistic Variation as Social Practice*. Oxford: Blackwell.
- Ekberg, Lena 2010. Extended uses of *sån* ‘such’ among adolescents in a multilingual context. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*, Bristol: Multilingual Matters, 17–30.
- Ekberg, Lena, Toril Opsahl og Heike Wiese 2015. Functional gains: a cross-linguistic case study on three particles in Swedish, Norwegian and German. I Jacomine M. Nortier og Bente A. Svendsen (red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press, 93–115.
- Ellis, Rod 1994. *The study of second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Freywald, Ulrike, Leonie Cornips, Natalia Ganuza, Ingvild Nistov og Toril

- Opsahl 2015. Beyond verb second – a matter of novel information structural effects? Evidence from Norwegian, Swedish, German and Dutch. I Jacomine M. Nortier og Bente A. Svendsen (red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press, 73–92.
- Faarlund, Jan Terje, Svein Lie og Kjell Ivar Vannebo 1997. *Norsk referansegrammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ganuza, Nathalia 2008. *Syntactic Variation in the Swedish of Adolescents in Multilingual Urban Settings. Subject-Verb Order in Declaratives, Questions and Subordinate Clauses*. PhD avhandling, Stockholms universitet.
- Ganuza, Nathalia 2010. Subject-verb order variation in the Swedish of young people in multilingual urban areas. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual urban Scandinavia: New linguistic practices*. Bristol: Multilingual Matters, 31–48.
- Golden, Anne, Lise Iversen Kulbrandstad og Kari Tenfjord 2007. Norsk andrespråksforskning: utviklingslinjer fra 1980 til 2005. *Nordand. Nordisk tidskrift for andrespråksforskning*, 5–41.
- Haglund, Charlotte 2005. *Social interaction and identification among adolescents in multilingual suburban Sweden: a study of institutional order and sociocultural change*. PhD-avhandling, Stockholms universitet.
- Hansen, Gert F. og Nicolai Pharao 2010. Prosody in the Copenhagen multiethnolect. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*. Bristol: Multilingual Matters, 79–95.
- Hyltenstam, Kenneth og Inger Lindberg (red.) 2004. *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.
- Hårstad, Stian og Toril Opsahl. 2013. *Språk i byen. Utviklingslinjer i urbane språkmiljøer i Norge*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ims, Ingunn I. 2013. Språklig registerdanning og verdtilskrivning: Betegnelser på nye måter å snakke norsk på i Oslo. *NOA. Norsk som andrespråk*, 2, 37–71.
- Ims, Ingunn I. 2014. «Alle snakker norsk.» Språkideologi og språklig differensiering i mediene. *NOA. Norsk som andrespråk*, 1, 5–40.
- Ims, Ingunn I. og Bente A. Svendsen 2015. Ideologizing recent linguistic pluralisation phenomenon in the Norwegian mediascape. Paper at *Language in Media 6*, University of Hamburg, 6. september, fagfellevurdert.
- Irvine, Judith T. og Susan Gal 2000. Language ideology and linguistic differentiation. In Paul V. Kroskrity (red.), *Regimes of Language: Ideo-*

- logies, Politics, Identities*. Santa Fe, NM: School of American Research, 35–83.
- Jaspers, Jürgen 2008. Problematizing ethnolects. Naming linguistic practices in an Antwerp secondary school. *International Journal of Bilingualism* 12(1–2), 85–103.
- Johnsen, Ragni Vik 2015. «Relativt bra norsk» – En sosiolingvistisk studie av ungdommers forståelse av og holdninger til norsk med utenlandsk aksent. MA-oppgave, Universitetet i Oslo.
- Jonsson, Richard 2007. *Blatte betyder kompis: Om maskulinitet och språk i en högstadieskola*. PhD-avhandling, Universitetet i Stockholm: Ordfront.
- Jonsson, Richard og Tommaso M. Milani 2009. Här är alla lika! Jämlikhetsideologi och konstruktionen av den ‘Andre’ i media och skola. *Utbildning and Demokrati* 18(2), 67–86.
- Jørgensen, Jens N. 1998. Children’s acquisition of code-switching for power wielding. In Peter Auer (red.), *Code-Switching in Conversation. Language, Interaction and Identity*. London: Routledge, 237–59.
- Jørgensen, Jens N. 2008. Polylingual languaging around and among adolescents. *International Journal of Multilingualism* 5, 161–76.
- Jørgensen, Jens N. og Janus S. Møller 2008. Poly-Lingual Languaging in Peer Group Interaction. *Nordand*, vol. 3, nr. 2, 39–56.
- Jørgensen, Jens N. og Janus S. Møller S. 2012. Enregisterment among Adolescents in Copenhagen. I *Language Enregisterment and Attitudes*. Copenhagen Studies in Bilingualism 63. Copenhagen: University of Copenhagen, Faculty of Humanities, 99–122.
- Karrebæk, Martha Sif 2015. ‘Arabs’, ‘Arabic’ and urban language use: Polycentricity and incipient enregisterment among primary school children in Copenhagen. I Madsen, Karrebæk, Møller (red.), *Everyday Languaging*. Mouton de Gruyter, 19–48.
- Källström, Roger 2010. Literary use of of multiethnic youth language: Noninversion in Swedish fiction. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual urban Scandinavia: New linguistic practices*. Bristol: Multilingual Matters, 142–155.
- Källström, Roger og Inger Lindberg (red.) 2011. *Young Urban Swedish. Variation and Change in Multilingual Settings*. University of Gothenburg.
- Kotsinas, Ulla-Brit 1988. Immigrant children’s Swedish – a new variety? *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 9, 129–141.
- Kulbrandstad, Lars-Anders 2004. ‘Kebabnorsk’, ‘perkerdansk’ og ‘gebrokken’ – ord om innvandereres måte å snakke majoritetsspråket på. I Helge Sandøy,

- Endre Brunstad, Jon Erik Hagen og Kari Tenfjord (red.), *Den fleirspråklege utfordringa*, 108–30. Oslo: Novus.
- Lado, Robert 1957. *Linguistics across cultures: Applied linguistics for language teachers*. University of Michigan Press: Ann Arbor.
- Lund, Jørn 1997. *Professor Higgins' sproglige diagnoser*. Danmarks Nationalleksikon.
- Madsen, Lian M. 2008. *Fighters and Outsiders: Linguistic Practices, Social Identities, and Social Relationships among Urban Youth in a Martial Arts Club*. PhD-avhandling, Københavns universitet.
- Madsen, Lian M. 2011. Interactional renegotiations of educational discourses in recreational learning contexts. *Linguistics and Education*, vol. 22, 1: 53–67.
- Madsen, Lian M. 2013. 'High' and 'low' in urban Danish speech styles. *Language in Society* 42 (2), 115–38.
- Madsen, Lian M. og Bente A. Svendsen 2015. Stylized voices of ethnicity and social division. I Jacomine M. Nortier og Bente A. Svendsen (red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press, 207–230.
- Madsen, Lian M., Janus Møller og J. Normann Jørgensen 2010. «Street Language» and «Integrated»: Language Use and Enregisterment Among Late Modern Urban Girls. I Lian Malai Madsen, Janus Spindler Møller og J. Normann Jørgensen (red.), *Ideological Constructions and Enregisterment of Linguistic Youth Styles*. København: Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet, 2010. Copenhagen studies in bilingualism, Vol. 55, 81–113.
- Madsen, Lian M., Martha Karrebæk, Janus S. Møller 2013. The Amager project: A study of language and social life among minority children and youth. *King's College Working Papers*.
- Maegaard, Marie 2007. *Udtalevariation og – forandring i københavnsk – en etnografisk undersøgelse af sprogbrug, sociale kategorier og social praksis blandt unge på en københavnsk folkeskole*. PhD-avhandling, Københavns universitet.
- Maegaard, Marie 2010. Linguistic practice and stereotypes among Copenhagen adolescents. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual urban Scandinavia: New linguistic practices*. Bristol: Multilingual Matters, 189–206.
- Milani, Tommaso M. 2007. Voices of authority in conflict: The making of the expert in a language debate in Sweden. *Linguistics and Education* 18, 99–120.

- Milani, Tommaso M. 2010. What's in a name? Language ideology and social differentiation in a Swedish print-mediated debate. *Journal of Sociolinguistics* 14, 116–142.
- Milani, Tommaso M., Rickard Jonsson, and Innocentia J. Mhlambi 2015. Shooting the subversive: when non-normative linguistic practices go mainstream in the media. I Jacomine M. Nortier og Bente A. Svendsen (red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press, 119–138.
- Myklestu, Kristin 2015. *Mer eller mindre norsk. En sosiolingvistisk undersøkelse av unges toleranse for (en utvidet) norsk talemålsvariasjon*. MA-opp-gave, Universitetet i Oslo.
- Møller, Janus S. 2009a. *Poly-lingual interaction across childhood, youth and adulthood*. PhD-avhandling, Københavns Universitet.
- Møller, Janus S. 2009b. Stereotyping categorisations of speech styles among linguistic minority Danes in Køge. I Marie Maegaard, Frans Gregersen, Pia Quist og Jens N. Jørgensen (red.), *Language Attitudes, Standardization and Language Change*. Oslo: Novus, 231–254.
- Møller, Janus S. 2010. Polylingualism in the steak house: exploring linguistic practices in late modern Copenhagen. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices*. Multilingual Matters, Bristol, 127–141.
- Møller, Janus S. og Jens N. Jørgensen (red.) 2011. *Language Enregisterment and Attitudes*. vol. 63, University of Copenhagen, Faculty of the Humanities, Copenhagen. Copenhagen Studies in Bilingualism, vol. 63.
- Nortier, Jacomine 2001. «Fawaka, what's up?» Language use among adolescents in Dutch monoethnic and ethnically mixed groups». I Anne Hvenekilde og Jacomine Nortier (red.), *Meetings at the crossroads. Studies of multilingualism and multiculturalism*. Oslo: Novus forlag, 61–72.
- Nortier, Jacomine og Bente A. Svendsen (red.) 2015. *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nissri, Lamies 2013. For vi er One Direction Pigerne. Foredrag ved MultiNord 4, Schæffergården 2013.
- Opsahl, Toril 2009a. Wolla I swear this is typical for the conversational style of adolescents in multiethnic areas in Oslo. *Nordic Journal of Linguistics* 32 (2), 221–244.
- Opsahl, Toril 2009b. «Egentlig alle kan bidra!» – en samling sosiolingvistiske studier av strukturelle trekk ved norsk i multietniske ungdomsmiljøer i Oslo.

- PhD-afhandling, Universitetet i Oslo.
- Opsahl, Toril og Ingvild Nistov 2010. On some structural aspects of Norwegian spoken among adolescents in multilingual settings in Oslo. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*. Bristol: Multilingual Matters, 49–63.
- Pharao, Nicolai og Gert F. Hansen 2005. Prosodiske træk i et- og tosprogede unges københavnsk. I *Danske Talesprog*. Vol 6. 1–50.
- Pharao, Nicolai, Marie Maegaard, Janus Spindler Møller og Tore Kristiansen 2014. Indexical meanings of [s+] among Copenhagen youth: Social perception of a phonetic variant in different prosodic contexts. *Language in Society* 43(1). 1–31.
- Quist, Pia 2000. Ny københavnsk ‘multiethnolekt’. Om sprogbrug blandt unge i sprogligt og kulturelt heterogene miljøer. *Danske talesprog* 1, 143–209.
- Quist, Pia 2005. *Stilistiske praksisser i storbyens heterogene skole – en etnografisk og sociolingvistisk undersøgelse af sproglig variation*. PhD-afhandling, Københavns Universitet.
- Quist, Pia 2008. Sociolinguistic approaches to multiethnolect: language variety and stylistic practice. *International Journal of Bilingualism* 12(1–2), 43–61.
- Quist, Pia 2012. *Stilistisk Praksis. Unge og Sprog i den Senmoderne Storby*. København: Museum Tusulanum.
- Quist, Pia 2015a. Konstruktion af «perkerdansk» og danskhed i online debatter om multiethnisk ungdomsstil. *Danske Talesprog* 173–192.
- Quist, Pia 2015b. Representations of multiethnic youth styles in Danish broadcast media. I *Slice*. Oslo: Novus.
- Quist u. utg. Nyere indvandrersprog. I Dansk Sprog og Litteraturselskab: *Dansk sproghistorie*.
- Quist, Pia og Bente A. Svendsen (red.) 2010. *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*. Bristol: Multilingual Matters.
- Rampton, Ben 2006. *Language in Late Modernity. Interaction in an Urban School*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rampton, Ben 2009. Interaction ritual and not just artful performance in crossing and stylization. *Language in Society* 38(2): 149–76
- Rampton, Ben 2011. From ‘Multiethnic adolescent heteroglossia’ to ‘Contemporary urban vernaculars’. *Language and Communication* 31(4), 276–294.
- Rampton, Ben 2015. Contemporary urban vernaculars. I Jacomine M. Nortier og Bente A. Svendsen (red.), *Language, Youth and Identity in the 21st*

- Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press, 24–44.
- Silverstein, Michael 1985. Language and the culture of gender: at the intersection of structure, usage and ideology. I Elizabeth Mertz og Richard J. Parmentier (red.), *Semiotic Mediation: Sociocultural and Psychological Perspectives*. Orlando Academic Press, 219–259.
- Stroud, Christopher 2004. Rinkeby Swedish and semilingualism in language ideology debates: A Bourdieuan perspective. *Journal of Sociolinguistics* 8(2), 196–214.
- Stæhr, Andreas 2010. *Rappen reddede os. Et studie af senmoderne storbydrenges identitetsarbejde i fritids- og skolemiljøer*. University of Copenhagen: Copenhagen Studies in Bilingualism, vol. 54.
- Stæhr, Andreas og Lian M. Madsen 2015. Standard language in urban rap. Social media, linguistic practice and ethnographic context. *Language & Communication*, vol. 40, 67–81.
- Svendsen, Bente A. 2004. *Så lenge vi forstår hverandre. Språkvalg, flerspråklige ferdigheter og språklig sosialisering hos norsk-filippinske barn i Oslo*. Dr. Art.-avhandling, Universitetet i Oslo: Acta Humaniora, 216.
- Svendsen, Bente A. 2006. Bente Ailin Svendsen: *Så lenge vi forstår hverandre: Språkvalg, flerspråklige ferdigheter og språklig sosialisering hos norsk-filippinske barn i Oslo*. Dr. art.-disputas ved Universitetet i Oslo, 21. januar 2005. *Norsk lingvistisk tidsskrift*, hefte 2, 229–256.
- Svendsen, Bente A. 2008. Nyere språkutvikling i multietniske miljøer i Oslo. I *Det Norske Videnskaps-Akademi. Årbok 2007*. Oslo: Novus, 179–196.
- Svendsen, Bente A. 2014. Kebabnorskdebatten. En språkideologisk kamp om sosial identitet og verdier. *Norsk tidsskrift for ungdomsforskning* 2, 33–62.
- Svendsen, Bente A. 2015a. Language, youth and identity in the 21st century: content and continuations. I Jacomine M. Nortier og Bente A. Svendsen (red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*. Cambridge: Cambridge University Press, 3–23.
- Svendsen, Bente A. 2015b. «Alle utlendinger har lukka gardiner» – Fremtidens norsk? Foredrag Norsksalong, Fagbokforlaget, Litteraturhuset i Oslo og Bergen, 23. april, og 7. mai.
- Svendsen, Bente A. og Unn Røynealand 2008. Multiethnolectal facts and functions in Oslo, Norway. *International Journal of Bilingualism* 12(1–2), 62–83.
- Svendsen, Bente A. og Pia Quist 2010. Introduction. I Pia Quist og Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic*

- Practices*. Bristol: Multilingual Matters, xiii–xxiii.
- Svendsen, Bente A. og Stephania Marzo 2015. A new speech style is born. The omnipresence of structure and agency in the life of semiotic registers in heterogeneous urban spaces. *European Journal for Applied Linguistics*, 3 (1): 47–85.
- Uri, Helene 2001. Genusmarkering og hemmelighetskremmeri. I Anne Golden og Helene Uri (red.): *Andrespråk, tospråkighet, norsk (Anton)*. Oslo: Unipub, 30–44.
- Østby, Andreas 2005. *Kebabnorsk ordbok*. Oslo: Gyldendal.
- Wiese, Heike 2012. *Kiezdeutsch: Ein Neuer Dialekt Entsteht*. München: C. H. Beck.
- Aarsæther, Finn 2010. The use of multiethnic youth language in Oslo. I Pia Quist and Bente A. Svendsen (red.), *Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*. Bristol: Multilingual Matters, 111–26.
- Aasheim, Stine 1995. «Kebabnorsk». *Framandspråkleg påverknad på ungdomspråket i Oslo*. Hovedoppgave, Universitetet i Oslo.

Appendiks 1: Deltakere i forskernettverket MultiNord 2007–2015¹⁷

Astrid Ag, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns universitet, e-post: astridag@hum.ku.dk

Arnfast, Juni Söderberg, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: arnfast@hum.ku.dk

Karin Aronsson, Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet, e-post: karin.aronsson@buv.su.se

Peter Bakker, Afdeling for Lingvistik, Århus universitet, e-post: linpb@hum.au.dk

Maimu Berezkina, MultiLing Senter for flerspråklighet, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo, e-post: maimu.berezkina@iln.uio.no

Ellen Bijvoet, Centrum for tvåspråklighetsforskning, Stockholms universitet, e-post: ellen.bijvoet@bilingu.su.se

Petra Bodén, tidligere Lingvistik, Lunds universitet.

Sally Boyd, Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet, e-post: sally@ling.gu.se

Asta Cekaite, Tema Barn, Linköpings universitet, e-post: asta.cekaite@liu.se

Mette Vedsgaard Christensen, VIA University College, Læreruddannelsen i Silkeborg, e-post: MVC@via.dk

Birte Dreyer, tidligere Københavns universitet.

Lena Ekberg, Centrum for tvåspråklighetsforskning, Stockholms universitet, e-post: lena.ekberg@biling.su.se

Ellen Marie Ellingsen, tidligere Universitetet i Bergen.

Kari Fraurud, Professor Emerita, Centrum for tvåspråklighetsforskning, Stockholms universitet, e-post: kari.fraurud@biling.su.se

Natalia Ganuza, Centrum for tvåspråklighetsforskning, Stockholms universitet, e-post: natalia.ganuza@biling.su.se

Johan Gross, Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet, e-post: johan.gross@gu.se

Charlotte Haglund, tidligere Centrum for tvåspråklighetsforskning, Stockholms universitet.

Gert Foget Hansen, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: gertfh@hum.ku.dk

Ingela Holmström, Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, Örebro universitet, e-post: ingela.holmstrom@oru.se

- Stian Hårstad, Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap, Norges naturvitenskapelige universitet (NTNU),
e-post: stian.haarstad@hf.ntnu.no
- Ingunn Indrebø Ims, Språkrådet, e-post: ingunn.indrebo.ims@sprakraadet.no
- Birgitte Jacobsen, Department of Language, Literature, and Media, Ilisimatusarfik, University of Greenland, Nuuk, e-post: bija@ilisimatusarfik.gl
- Ragni Vik Johansen, tidligere Universitetet i Oslo.
- Rickard Jonsson, Barn- og ungdomsvetenskapeliga institutionen, Stockholms universitet, e-post: rickard.jonsson@buv.su.se
- Jens Normann Jørgensen (†), Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet.
- Martha Sif Karrebæk, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: martha@hum.ku.dk
- Marta Kirilova, Institut for Engelsk, Germansk og Romansk, Københavns universitet, e-post: mki@hum.ku.dk
- Jan Sverre Knudsen, Avdeling for lærerutdanning og internasjonale studier, Høgskolen i Oslo og Akershus, e-post: jansverre.knudsen@lu.hio.no
- Roger Källström, Emeritus, Institut for svenska språket, Göteborgs universitet, e-post: roger.kaellstroem@svenska.gu.se
- Inger Lindberg, Institutionen for språkdidaktikk, Stockholms universitet, e-post: inger.lindberg@isd.su.se
- Ulla Lundquist, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: u.lundqvist@hum.ku.dk
- Lian M. Madsen, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: lianm@hum.ku.dk
- Marie Maegaard, Sprogforandringscentret (DGCSS), Københavns Universitet, e-post: mamae@hum.ku.dk
- Josefina Eliaso Magnusson, Centrum for tvåspråkighetsforskning, Stockholms universitet, e-post: josefina.eliaso.magnusson@biling.su.se
- Kristine Køhler Mortensen, Nordisk Forskningsinstitut, Dialektforskning, Københavns Universitet, e-post: kmo@hum.ku.dk
- Janus Spindler Møller, Sprogforandringscentret (DGCSS), Københavns Universitet: e-post: janus@hum.ku.dk
- Kristin Myklestu, tidligere Universitetet i Oslo.
- Nassri, Lamies, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: lamiesnassri@stud.ku.dk

- Nergiz, Özgün, tidligere Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet.
- Ingvild Nistov, Institutt for lingvistiske, litterære og estetiske studier, Universitetet i Bergen, e-post: ingvild.nistov@uib.no
- Thomas Rørbeck Nørreby, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: thomasn@hum.ku.dk
- Toril Opsahl, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo, e-post: toril.opsahl@iln.uio.no
- Karen Margrethe Pedersen, Institut for Grænseregionsforskning, Syddansk Universitet, e-post: kam@sam.sdu.dk
- Nicolai Pharaos, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, e-post: nicolaip@hum.ku.dk
- Pia Quist, Nordisk Forskningsinstitut, Dialektforskning, Københavns Universitet, e-post: pia.quist@hum.ku.dk
- Ulrikke Elisabeth Rindal, Institutt for lærerutdanning og skoleforskning, Universitetet i Oslo, e-post: u.e.rindal@uv.uio.no
- Camilla Rindstedt, Barn- og ungdomsvetenskapeliga institutionen, Stockholms universitet, e-post: camilla.rindstedt@buv.su.se
- Natasha Ringblom, Rusistik vid Slaviska institutionen, Stockholms universitet, e-post: natasha.ringblom@slav.su.se
- Unn Røynealand, MultiLing Senter for flerspråklighet, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo, e-post: unn.royneland@iln.uio.no
- Hind H. Røynesdal, tidligere Universitetet i Bergen.
- Signe Schønning, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: sws@hum.ku.dk
- Astrid Ravn Skovse, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns universitet, e-post: rgk911@hum.ku.dk
- Maarja Siiner, MultiLing Senter for flerspråklighet, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo, e-post: maarja.siiner@iln.uio.no
- Karine Stjernholm, Avdeling for lærerutdanning, Høgkolen i Halden, e-post: karine.stjernholm@hiof.no
- Andreas Stæhr, Nordisk Forskningsinstitut, Københavns universitet, e-post: andst@hum.ku.dk
- Bente Ailin Svendsen, MultiLing Senter for flerspråklighet, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo, e-post: b.a.svendsen@iln.uio.no

Jan Svennevig, MultiLing Senter for flerspråklighet, Institutt for lingvistiske og nordiske studier, Universitetet i Oslo, e-post:

jan.svennevig@iln.uio.no

Liva Hyttel-Sørensen, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: liva@hum.ku.dk

Marie Werndin, Centrum for tvåspråklighetsforskning, Stockholms universitet, e-post: marie.werndin@biling.su.se

Layal Wiltgren, Tema Barn, Linköpings universitet, e-post:

layal.wiltgren@liu.se

Anna Åhlund, Barn- och ungdomsvetenskapeliga institutionen, Stockholms universitet, e-post: anna.ahlund@buv.su.se

Finn Aarsæther, Avdeling for lærerutdanning og internasjonale studier, Høgskolen i Oslo og Akershus, e-post: finn.aarsether@hioa.no

Stine Aasheim, Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk, e-post: stine.aasheim@vox.no

Appendiks 2: Inviterte foredragsholdere på MultiNord-konferansene

2007:

Jonny Aspen, Institutt for urbanisme og landskap, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, e-post: jonny.aspen@aho.no, med foredraget: *Den flerkulturelle byen – kjennetegn, konflikter, utfordringer*.

Nina Grønnum, Lektor Emerita, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, e-post: ninag@hum.ku.dk, med foredraget: *Dansk prosodi i svensk belysning*.

2009:

Paul Kerswill, Department of Language and Linguistic Science, York University, e-post: paul.kerswill@york.ac.uk, med foredraget: *Multikulturell engelsk i London – framvekst, tilegnelse og spredning av en ny varietet*

Harriet Bjerrum Nilsen, Senter for tverrfaglig kjønnsforskning, Universitetet i Oslo, e-post: h.b.nielsen@stk.uio.no, med foredraget: *Kjønn i klassen – tema med variasjoner og forandring*.

2011:

Karin Aronsson, Barn- og ungdomsvetenskapelige institusjonen, Stockholms universitet, e-post: karin.aronsson@bu.su.se, med foredraget: *Multilingualism and performance*.

Jens Normann Jørgensen (†), Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns universitet, med foredraget: *Access, acceptability, and rights of use in poly-lingual youth groups*.

Don Kulick, Department of Comparative Human Development, University of Chicago, e-post: dkulick@uchicago.edu, med foredraget: *On the benefits of working in a language one doesn't know*.

Tommaso Milani, Department of Linguistics, University of Witwatersrand, Johannesburg, e-post: tommaso.milani@wits.ac.za, med foredraget: *The will to knowledge: Public discourses about linguistic practices in the Swedish suburbs*.

2013:

Sally Boyd, Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs Universitet, e-post: sally@ling.gu.se, med foredraget: *From Rinkeby Swedish to linguistic practices and beyond. A survey of the development of research in multilingual urban settings in Sweden*.

Jürgen Jaspers, Département de langues et littératures, Université Libre de Bruxelles, e-post: jurgen.jaspers@ulb.ac.be, med foredraget: *Cosmopolitan conviviality in the urban classroom and some of its consequences*.

Janus Spindler Møller, Nordisk Forskningsinstitut/DGCSS, Københavns Universitet, e-post: janus@hum.ku.dk, med foredraget: «Vi vil bare have sproget», sproging og registrering i klasseværelset. (Til minde om Jens Normann Jørgensen)

Bente Ailin Svendsen, MultiLing Senter for flerspråklighet, Universitetet i Oslo, e-post: b.a.svendsen@iln.uio.no, med foredraget: *MultiLing Senter for flerspråklighet – Quo vadis?* (inkludert eksempel fra ph.d.-student Maimu Berezkina)

Appendiks 3: Foredragstitler¹⁸

2007

Sally Boyd: *Status i Sverige*

Bente Ailin Svendsen: *Status i Norge*

Pia Quist: *Status i Danmark*

Charlotte Haglund: *Flerspråkighet och identitet i en senmodern tid*

Roger Källström: *Multietniskt ungdomsspråk i litteraturen*

Jan-Sverre Knudsen: *Hybrid gatespråk i norsk hiphop*

Ingvild Nistov og Toril Opsahl: *Morfologiske og syntaktiske trekk ved norsk i multietniske ungdomsmiljø i Oslo*

Natalia Ganuza: *Ordføljdsvariation bland ungdomar i flerspråkiga storstadsområden i Sverige*

Lena Ekberg: *... sån svensk och blond å sånt du vet. Lexiko-grammatiska drag i Malmöungdomars talspråk*

Finn Aarsæther: *Språklig praksis i multietniske ungdomsmiljø i Oslo – en særskilt form for norsk til bruk for spesielle formål?*

Janus Møller: *Sprogning på Jensens Bøfhus – en analyse af kodevalg i løbet af et restaurantbesøg*

Petra Bodén: *Udtale i svensk multietnolekt*

Gert Hansen og Nicolai Pharaos: *Udtale i dansk multietnolekt*

Unn Røyneland: *Uttale i norsk multietnolekt*

Mette Vedsgaard Christensen: *Genkendelse af århusiansk etnolekt*

Ellen Bijvoet og Kari Fraurud: *Sociolingvistisk medvetenhet och språkattityder i dagens flerspråkiga Stockholm*

Marie Maegaard: *Sprogbrug og stereotyper blandt københavnske unge*

2009

Lian Malai Madsen og Bente Ailin Svendsen: *Stilisering, køn og sprogbrug blandt unge i Oslo og København*

Rickard Jonsson: *Blattesvenska och konstruktionen av den andre: Om fint och fult språk i mediadebatt och skola*

Lian Malai Madsen, Janus Spindler Møller og J. Normann Jørgensen: *Gadesprog eller integreret? Sprogbrug og registergørelse blandt senmoderne piger*

Toril Opsahl og Unn Røyneland: *«Sånn typisk sånn jenter som skal være gangsterjenter da» – om kjønn, identitet og bruk av multietnolektiske stiltrekk blant unge i Oslo*

Andreas Stæhr: *Kan maskulin rapattitude og ambitioner om at være god i skolen gå hånd i hånd?*

Pia Quist: *Multietnisk sproglig praksis – bruges samme sproglige ressourcer i præsentationer af feminine og maskuline personae?*

Ingvild Nistov og Finn Aarsæther: *Sprog for guitar? «Det er jenter og, men det er ikke så mange av dem....» Om sprog og kjønn i multietniske ungdomsmiljø i Oslo*

Astrid Ag: *'Koran jeg ikke har optaget' – En undersøgelse af uoverensstemmelser mellem selvrapportering af sprogbrug og iagttaget sprogbrug hos en senmoderne pige*

Nicolai Pharao: *Grundtonemanipulation*

2011

Finn Aarsæther og Ingvild Nistov: *Ungdom i det flerspråklige Oslo – sociolingvistiske portretter*

Josefina Eliaso Magnusson: *Flerspråkiga unga vuxna i olika sociogeografiska kontexter*

Asta Cekaite: *Ordförklaringssekvenser i en förberedelseklass: Arena för social, kulturell, och emotionell socialisation*

Natasha Ringblom *Language Separation in early childhood: one system or two? Evidence from a Swedish – Russian bilingual child /*

Ingela Holmström: *Kommunikativa strategier hos barn med cochlea implantat i skolvardagen*

Marie Maegaard, Tore Kristiansen, Janus Møller og Nicolai Pharao: *Sociale betydningspotentialer af fremskudt s: Konstruktion af seksualitet og etnicitet blandt unge i København*

Jens Normann Jørgensen: *En kort introduktion til Amager-Projektet/*

Astrid Ag, Andreas Stæhr og Lian Malai Madsen: *«Gadesprog», «normalt» og «integreret» registergørelse og identitetsarbejde blandt senmoderne storbyunge /*

Liva Hyttel-Sørensen, Martha Sif Karrebæk, Jens Normann Jørgensen: *Holdninger til sproglig variation hos skolebegyndere*

Lamies Nassri, Janus Spindler Møller og Thomas Nørreby: *Identitet og etnicitet i superdiversiteten*

Anna Åhlund: *Vad betyder abbo? Samtal om sprog i en introduktionsklass*

Loyal Wiltgren: *Bilingualism as an asset among immigrant youth in Sweden*

Lian Malai Madsen og Bente Ailin Svendsen: *Lingvistisk objektivering. Polyfone stemmer blant ungdom i København og Oslo*

2013

Marie Maegaard: *Social betydning af fremskudt s i københavn: Bøsse eller gangster? Nu med kvantitative data!*

Nassri Lamies: «For vi er One Direction Pigerne»

Pia Quist: *2200 Nørrebrox – Sprog og sted i storbyen*

Rickard Jonsson: *Är Sverige sämst på att svära? Språkideologi, Rinkebysvenska och konstruktionen av den Andra i en gymnasieskola*

Ulla Lundquist: *Participation and good Studentship in an Arabic Mother Tongue Class*

Thomas Rørbeck Nørreby: *Social Categorizations in Superdiversity*

Liva Hyttel-Sørensen: *Gangster talk on the phone – Copenhagen Street Language in popular culture and everyday interaction*

Birte Dreier: «Er du syg?» *Negotiations of language skills, monolingualism and belonging among schoolchildren in Copenhagen*

Andreas Stæhr: *Illuminati – appropriation of transcultural flows among Copenhagen youth*

Martha Karrebæk: *Processes of Enregisterment in primary school: A preliminary study of the socialization into appropriate peer group registers from grade 0 to grade 2*

Karin Aronsson: *Code switches, crossings, and creative improvisation in net conversations: community building in a Swedish chat room*

Lian Malai Madsen: *Stylised normal street language*

Johan Gross: *Storstadsungdomars deltagande i en uttalsförändring*

Unn Røyneland: *Bruk av nye medium i utforskinga av fleirspråkleg praksis*

Finn Aarsæther og Ingvild Nistov: «Snakk om snakk» – *Oslo-ungdoms releksjonar om språk og sosiale rom*

Karine Stjernholm: *Språk i Oslo – et innlegg om språkutvikling, sted og en villet todeling*

2015

Bente A. Svendsen og Pia Quist: *MultiNord 2007-2015: Et nettverk for forskning om språk i heterogene byrom – empiriske og teoretiske hovedlinjer*

Anna Åhlund: *Constructing the other in the «inclusive school»: Paradoxical practices and identification in SSL education*

Narges Ghandchi og Martha Karrebæk: *Room for hospitality: the case of Farsi heritage language classes*

Astrid Ag og Lian Malai Madsen: *Sproglig mangfoldighed – praksis, norm og teori*

- Ellen Marie Ellingsen: *«Det er vår måte å kommunisere på». En studie av språkbruk blant ungdom i flerspråklige miljø i Bergen*
- Richard Johnsson: *They erased our prejudices! Failing students as the ethnic Others in anti-racist stories*
- Janus Møller: *Organiseringer af sprog og forskellighed blandt unge med migrationsbaggrund i københavnsområdet*
- Ragni Vik Johnsen: *Relativt bra norsk*
- Kristin Myklestu: *Mer eller mindre norsk. En sosiolingvistisk undersøkelse av unges toleranse for (en utvidet) norsk talemålsvariasjon*
- Astrid Ravn Skovse: *Wallah*
- Andreas Stæhr: *Sociale medier og hverdagsprog blandt københavnske unge*
- Ingunn I. Ims og Bente A. Svendsen: *Multimodal korpusbasert diskursanalyse av «kebabnorsk» i media*

Summary

The purpose of this article is to draw the empirical and theoretical main lines of the research on language in multilingual urban spaces in Scandinavia, as viewed from the perspective of the MultiNord network. MultiNord was established in 2007 and comprises some 60 researchers and stakeholders who are (or have been) employed by Scandinavian universities, colleges or other institutions, and who explore language in cultural and linguistic heterogeneous urban contact zones by different theoretical and methodological approaches (see Appendix 1). The main activity of the network has been the MultiNord conference, which has formed the basis for two anthologies, in particular Quist and Svendsen (2010), but also to some extent Nortier and Svendsen (2015). The research activity within the network, however, has had a far broader scope than what is reflected in these books, and here we wish to give an overview of this breadth, as well as what we consider to be three overlapping areas of research as they appear through MultiNord conferences, namely studies focusing on 1) language structure, 2) linguistic practices and/or 3) language ideology. This tripartite reflects Silversteins (1985) so-called ‘total linguistic fact’ (hereafter TLF). Along these three main lines or fields we find several research topics that have been consistently addressed during MultiNord conferences, such as studies of different linguistic features, the function of various speech styles as identity markers in verbal and social interaction as well as values associated with them. The

latter has also included how these speech styles are represented in media. In the article, we present the background and genesis of the network and provide an overview of the themes for the different network conferences, positioning the research presented within TLF. Using the research presented through these eight years, we suggest future directions for Scandinavian research on language in cultural and linguistic heterogeneous urban spaces.

Keywords: Language in urban contact zones, the total linguistic fact, language structure, language practice, identity, language ideology, Scandinavia